

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 4 coroane.
Pe o jumătate de an 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu

Apare în fiecare Duminică

INSERATE:

se primesc la biroul administrației, (strada Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-ora 12 bani, a treia-ora 10 bani

Despre originea noastră.

Am scris în cei doi numeri din urmă ai „Foi Poporului”, întâmplările neamului nostru, până la venirea Maghiarilor, din Asia, la anul 896, după Christos. De aici înainte, ceriul neamului românesc se întunecă mereu, învăluindu-se suferințele lui, în pânza uitării, — în ceața nebăgării în seamă.

III.

Maghiarii, sosind și așezându-se pe pustia Ungariei, abia după 100 de ani s'au făcut popor așezat. Treceau mereu în țările vecine, după pradă și jaf. Așa veneau și la noi. De aceea la noi, toată isprava bună s'a nimicit. Nu s'a mai putut susține domnia unui singur voevod, ci, — în toate părțile, câte un domn de Român mai viteaz, — zicea că »Eu sînt Voda!«, și cei dimprejur, ascultau. Așa s'a împărțit țeara în mai multe voivodate, pe cum: la Făgăraș, la Bălgrad, — în Maramureș, — și Dumnezeu mai știe unde.

Între acești voivozi nu era legătură de înțelegere, ca prin puteri unite să se apere de dușman. Fiecare făcea ce voia. Plăteau ducelui Maghiarilor, ca să-i cruțe de jafuri.

Rînd pe rînd s'a ridicat și cultura Maghiarilor, — au venit la ei învățați din Italia, din Germania, — atunci apoi și voivozii români se duceau la curtea regilor maghiari, — le duceau daruri și țineau pacea cu ei.

Acasă făceau ce voiau ei, — numai când era bătaie, trebuia să meargă cu soldați în ajutorul regelui.

Apoi să știm un lucru. Pe acele vremi, nime nu făcea deosebire că unu-i Neamț, unu-i Român, — unu-i Maghiar. Era o singură deosebire între oameni:

Domn sau iobagiu. Domnii de Român erau ca și domnii de Maghiar, — eară iobagii de Român ca și iobagii maghiari.

De o parte era nobilimea, fără deosebire de limbă, — de altă parte iobăgimea, săracă și robită. Mai târziu a mai intrat o deosebire, — anume *religie*, adică credința cutărui om.

Românii erau de legea răsăriteană, Maghiarii erau papistași. Din pricina asta apoi, s'au iscat certe între voivozii români și cei străini, — pentru credință.

Mulți, foarte mulți domni români, — de frica regelui, s'au făcut atunci papistași, — au părăsit legea, și prin asta s'au pierdut de neamul lor. Odraslele acelor domni, nu peste mult sînt Maghiari și ca limbă și ca port și ca simțământ.

Trăiesc și azi o seamă de grofi și baroni maghiari, ai căror strămoși și moși, au fost pe vremuri Români, — nobili Români. Dar' azi nu mai știu de noi. Aceste s'au întemplat însă pe cum am spus, — din pricina religiunii, de oare-ce atunci nu se făcea deschilire de limbă.

Alți voivozi români, ca să nu-și părăsească legea, — au plecat împreună cu ciurzile lor, cu averile și cu iobagii lor și au întemeiat alte țări. Așa a plecat Dragoș Voda din Maramureș, — a trecut Munții și a întemeiat *Moldova* de azi. Așa a plecat din Făgăraș Negru Vodă, și a întemeiat *România*, — Țara, adică *Muntenia* de azi! Aceste două țări, curat Românești, — au trăit despărțite, — au luptat vitejește, mai cu Turcii, mai cu Maghiarii, mai cu Polonii, Tătarii și

Rușii, — până în ziua de azi, când s'au împreunat și au întemeiat frumoasa patrie românească, *România* de azi.

Cei rămași aici, în leagănul strămoșesc, — au luptat cu vremile, cu vitregia vremilor.

Îndată ce se ivea dintre noi un om mai viteaz, mai de seamă, — mai bogat, îl făceau nobil, și atunci acesta, ca să înainteze, își părăsea legea și se înstrăina.

Foarte mulți grofi și baroni viteji erau pe vremuri, sânge din sânge românesc.

Așa au ajuns o viță de Români chiar și pe tronul țării, s'au făcut regi în Ungaria, pe cum vedem pe fiul viteazului voevod român, *Ioan Huniade* care a bătut de zeci de ori pe Turci. *Ioan Huniade* a fost unul din cei mai mari eroi din lume, și a mântuit Ungaria de perire. Fiul lui, *Mateiu Huniade*, pentru asta, și pentru vitejia lui, a fost ales de rege. Sub acești doi Români, a trăit Ungaria cea mai falnică și cea mai fericită vîrstă a sa. Chiar Maghiarii zic, că așa oameni nu au avut în țeara aceasta.

Numai cât, după vremile de atunci, — lor puțin le păsa dacă un iobaj e Român ori de altă viță. Nici chiar Maghiarilor nu le păsa. De aceea acești domni nu au făcut de chilin pentru Români, nici un bine mai mare.

Sclavul era sclav, — domnul era domn.

Târziu, abea cu trei patru sute de ani înainte de aceasta, a început a se ivi prima schînteie luminoasă, care a trezit lumea, pe cum și pe Români,

FOIȚA.

Amarul emigrantului.

Dăm aici o prea frumoasă și înduieștoare poezie, primită din America, spre a vedea ce necazuri duc bietii oameni în țări străine.

Cine n'a fost pe vapor
Ăla nu știe de dor,
Cine n'o trecut marea
Nu știe ce-i boala grea.

Treptele dela vapor
Me-au rupt inima de dor,
Apa mării 'i puturoasă
Me-a pus beteșug în oase.

Când din Bremen am plecat
Am fost mulți la număr
Optsprezece sute inși
Toți sănătoși și voinici,
Ear' a doua, a treia zi
Am început a boli,
Dureri de cap, greață multă

Și vîrsătură cumplită
Șeaze zile n'am mâncat
Făr' am tot zăcut pe pat,
Nice apă n'am beut
Căci nu ne-o trebuit,
Nice bere nice vin
Am trăit numai cu chin.

Oceanul s'a turbat
Munți de apă a ridicat,
Tot fumând și spumegând
Și cu moartea amenințând.

Nu puteam zăcea pe pat
De grozavul legănat,
Câte un val se ridica
Și'n vapor când ne isbea,
Sus și jos ne ridica
Alt'un dreapta alt'un stînga
Doar ne-a putea răsturna,
Când mai multe se isbeau
Cuferile doborău
Pe noi de pat ne isbeau.

Tot așa ne-am petrecut
Pîn' ce oceanul am trecut,

Tot bolind și chinuind
Ne putînd mânca nici bînd,
Făr' din inimă oftînd,
Optsprezece zile 'n rînd

Și-așa am slăbit de rău
Ca omul în copârșeu,
Ca pînza ne-am înălbit
Ca ceara am gălbenit.

Să păzească Dumnezeu
Pe șerpele înveninat
Și pe cănele turbat,
Și pe tot dușmanul rău
De aceea ce-am pățit eu.

Bremen ardereai în foc
Tu ești un orașiu frumos,
Tu aduni pe mulți în tine
Și ii treci pe ceea lume.

Fire-ai Misler*) blăstămat
Multe mii ai emigrat
Și nu le-ai făcut contrat,

*) Misler — agentul care 'i-a dus. (Red).

ca să fie laolaltă, — ca și fii acelorași strămoși. Atunci au început unii oameni să simtă, că mare a fost rătăcirea noastră în acele vremi întunecate, când luptau după domnie și nu pentru fericirea poporului din care s'au născut. Cea dintâiu schinteie a fost plecarea lui Horia la Împăratul și revoluția Românilor de sub Horea, Cloșca și Crișan.

Despre aceste însă, și despre împrejurările între cari s'au răsfrânt Români, — voi scrie în nrul viitor al »Foi Poporului«.

Vasile E. Moldovan.

† Teofil Frâncu. Primită triste știre despre încetarea din viață a unui brav fiu al națiunii noastre, a lui *Teofil Frâncu*, întâmplată în Benic la 14/27 Maiu o. Răposatul, aparținând distinsii familii Frâncu, care a dat poporului românesc mai mulți bărbați vrednici, s'a născut în Benic, la poalele Munților-Apuseni. El a fost un timp mai scurt funcționar de stat în Ardeal, apoi redactor al ziarului »Orientul Latin« din Brașov. În urmă trecând în România a ajuns șef de birou în ministerul de culte și instrucție. Pentru lucrările sale literare a fost decorat cu medalia Bene Merenti cl. II. pentru merite literare și cu ordinul Coroana României.

Teofil Frâncu era un mare sprijinitor al Ardelenilor, emigrați în România, dar' mai pe sus de toate bărbat de caracter și naționalist învățat, în pieptul cărui a bătut întotdeauna o caldă inimă românească. Acest sentiment l'a călăuzit în toate scrierile și acțiunile sale.

Răposatul își luă concediu și veni în satul seu natal pentru a-și restabili sănătatea sdruncinată. Aici l'i-se curmă firul vieții.

Inmormântarea l'i-s'a făcut în Benic, Vineri în 29 Maiu.

Odihnește în pace, suflet nobil și bunule Român, în pământul strămoșesc al Munților-Apuseni, udat de lacrimile și sângele Moșilor, pe cari l'i-ai apărât cu succes și l'ai descris atât de frumos în scrierile tale.

Împăratul cedează. Un ziar maghiar din Pesta aduce vestea că *Majestatea Sa Împăratul ar fi aplicat să facă unele concesii în chestia luptelor din parlamentul din Pesta, în privința legilor militare. Văzând adevărat, cumcă nu poate ieși la oale cu partidul lui Kossuth, care cere ca armata nemțească să se steargă, și feciori de Român să servească la honvezi, — ar fi aplicat să deie poruncă spre a introduce limba maghiară în armată și a da regimentelor steag roșu-alb-verde adevărat steag maghiar. Știrea aceasta însă pușini o cred, — de oare ce, la cazul acesta și naționalitățile, Români, Sârbi, Slovaci, Croați, ar cere steagul lor național și limba în armată, de oare-ce aceste naționalități nu se țin mai pe jos decât Maghiarii.*

Bulgarii și România. Bulgarii încep să se cumintească, de când văd că nu e nime învoit să le facă prezent aproape întreaga Peninsula-Balcanică. Guvernul cel nou bulgar a încunostințat pe cel român, că va trimite delegați la desvârlirea monumentului nemuritorului Ioan Brătianu.

Numai cât Bulgarului să nu l'i crezi.

Dela noi și din alte părți.

Alegerea dela Dobra.

Alegerea de deputat în dietă se va face în cercul Dobrei, rămas văduvit, — Sâmbătă, în 6 Iunie st. n. Se fac corteșiri multe și stăpânirea chiamă și pe dracu în ajutor ca să poată răsturna pe candidatul român, Dr. Vlad. Mai sânt încă doi candidați, — unul maghiar liberal din Deva, — celalalt un fel de Român, dl Muntean, avocat în Orăștie. Acest domn este dușmănit cu Dr. Vlad și pășește deputat cu programul Maghiarilor, numai și numai ca să l'i facă necaz candidatului Românilor. Vom vedea ce va fi la alegere. Dorim și stăruim ca alegătorii români să se poarte bine.

Adunări comitatense.

Adunarea comitatului Arad s'a ținut în săptămâna asta, — luând parte mulți Români. Un Maghiar a propus ca

să trimită comitatul o scrisoare ministrului-precădinte Coloman Széll, în care să l'i spună cum-că comitatul Aradului este pe partea lui, în lupta ce o poartă în casa țării cu partida lui Kossuth. Atunci s'au sculat Români, — au făcut șgomot și au pretins ca să nu se trimită ministrului scrisoare de încurajare, — de oare-ce acest ministru de când l'i, tot în potriua Românilor a lucrat, — deci Români nu stau de vorbă cu un asemenea ministru. Maghiarii din adunare strigau când au auzit aceste vorbe, și pe cum erau ei mai mulți, au votat trimiterea scrisorii. Și aceste toate de aceea să întâmplă, că alegătorii români nu l'i trimit oameni de ai lor în congregația comitatului, — nici notari, nici medici de Român nu l'i aleg, ci ascultă de vre-un amărit de solgăbirău, care pune în aceste slujbe pe cine el vrea.

Oare când ne vom trezi și noi odată?

La Deva, adunarea comitatului a fost ca și cea dela Arad. Și aici deputații români sânt mai pușini ca cei străini, deși în comitatul Hunedoarei sânt 98 părți Români, din o sută. Demn și frumos s'au purtat și aici Români, spunând fișpanului și vicișpanului necazurile Românilor, și persecuțiile cu cari ne cearcă ministrul, — și solgăbiraiele lui. Vorbește un avocat român, ocărind pe ministru, — dar' cu toate aceste, fiind Maghiari mai mulți, deputații, au votat încredere lui Széll.

Din Macedonia.

Stările nu s'au schimbat, luptele decurg zi de zi, — fiind bătuți azi Turcii, mâne iară — și răsculații Bulgari. Bulgarii luptă acuma cu dinamită și cu bombe așa că au băgat groază în locuitorii turci de pe la orașe. Au fost prinși o mulțime de Bulgari, în casele cărora au aflat arme ori dinamită.

Ca să poată Bulgarii să ascundă niște arme și gloanțe și dinamită, ca se nu le afle poliția, — s'au făcut că îngroapă un mort, dar' în sicriu nu era mortul ci armele și dinamita. Mergeau mai mulți jelițori în urma sicriului, ba chiar și popa și cantorul, dar' poliția l'i-a prins cu violegugul și împreună cu popa, — l'i-a dus la temniță.

Luptele vor ținea mult timp încă.

Că tot atât câți și duci
Pe toți înapoi l'i aduci.

Oceanul cel turbat
Încă nu ni-s'a jurat,
Acasă când om veni
Că nu ne va inghiți.

Frunză verde cucuruz
Nu 'mi pare rău că m'am dus,
Făr' după frunza din pruni
Și după părinții buni
Că au rămas prea bătrâni, —
Și după frunza din vie
După draga mea soție,
C'a rămas prea tinerea
Și-n necazuri draga mea
Și cu dorul meu la ea.

Vai doamne cât mi de jele
După copilele mele
C'au rămas prea mititele.

Iubiților mei părinți
Faceți bine și grijiti
De moșia cea din câmp
Ca să se lucre la timp,

Că și eu voi ajuta
De aicea cât voi putea.

Floriceică floricea
Iubită nevasta mea
Trăește cum vei putea
Și grijește, draga mea,
Grijește bine de copile
Încă vre-o doi ani de zile,
Că nu stau că te-am urit
Și stau că ce-am sărăcit,
Stau până ce fac o mie
Să scăpăm de datorie,
Să fac capul sutelor
Și zestre copilelor.

Dumnezeu și Precesta
Doară imi va ajuta,
Și-mi va trimite noroc
Să fac după cum mă rog.

De Dumitru Iridon

din Apoldul-mare, dus la America, lăsând
părinți bătrâni, și nevastă cu două copile!

Poesii populare.

Din Bozias (Târnavă-mică).

Frunză verde de cicoare
De-ar sfinți mândrușul soare
Să m'ascund în poieniță
Colo jos la fântăniță,
Cu floricea florilor
Bobocelul munților.
Frunză verde de sipică
Fă-mă doamne o păsărică,
Să sbor ică să sbor colea
De pe stâncă pe vâlcea,
Să sbor vâlce prin crâng
Ohin prin cântecu-mi să stâng.
Frunză verde mioșunea
Fă-mă doamne o floricea,
Să fac muntele voios
Să mbăt lumea de miros.

Foaie verde de hemel
Pe la mândra mai dedel
Că ardeam de dorul ei,
Și-o găsi bolnavă 'n pat
Și zăcută de vărsat,

In Croatia.

Tulburările nu s'au potolit de loc. Maghiarii sînt mînioși pe metropolitul Croașilor, pe Stroumaer, — care a scris în gazete, că Croașii au dreptate, și fac bine că duduie pe Maghiari, — de oarece purtarea infumurată a Maghiarilor nu mai poate fi suferită decât la un popor slab și laș.

In Italia.

Toată lumea e infuriată în contra Austriacilor și a Maghiarilor, pentru-că aceștia asupresc pe Italienii din Triest și Fiume. Demonstrație mare au făcut pe străzi, strigând: Peară Austria! — Peară Ungaria! Militia a făcut pace într'un târziu.

V. E. Moldovan.

O carte bună.

»Aprindeți lumina!« a zis învățatul Dr. George Popa.

Lumină a aprins pentru poporul românesc, harnicul învățător Iuliu Vuia din B.-Comloș, prin cartea sa: »Carte de învățatură«, de cari nu mai avem noi Români; adevărată evanghelie și scriptură a țeranului român.

Și cu atât mai tare se vedea lipsa acestei cărți, adevărată lumină strălucitoare pentru poporul nostru, cu cât cu jale sîntem siliți a vedea — ear' inima ni-se induloșează — cum moșia țeranului, pe încetul ajunge pe mâni străine. Ar zice poate cineva, că nu toți țeranii ar munci cu drag în ea?

— Nu? De fel nu? Ba din contră, multă sudoare varsă bietul țeran român, dar' rēul cel mare zace în aceea, că țeranul nostru nu prea ascultă statutările, nu urmează învățăturile științei economice, ear' acest rēu izvorește de acolo că dînsul este în credința, — oare numai rea se poate numi, — că fiind econom, ce are lipsă să asculte, de cei-ce nu țin de coarnele plugului.

Țeranilor români! Luați pildă dela Neamful harnic și isteț și lăsați la o parte datina păcătoasă, de-a rămâne întru toate la cele ce am moștenit din bătrâni; căutați și vedeți, că toate — în lume — au înaintat, astfel dară și știința economică, deci mare deschillnire

este între vremile de acum și cele din trecut.

Să înțelegem dar' cu toții că a venit timpul, ca și noi să ascultăm sfatul învățaturii, — dacă voim, ca să trăim atât ca singuratici, cât și ca popor, în acele zile de lumină.

Oum, numai noi Români, cari dela D zeu sîntem înzestrați cu frumoase daruri, numai noi să nu știm prețui știința?

Ce s'ar fi ales de ville noastre, dacă nu am fi ascultat sfatul învățaturii și nu le-am fi stropit în contra filoxerei?

Vedeți dar' și înțelegeți, că lumina științei trebuie să lumineze mintea economului de azi, carele voeste să-și păstreze moșia părinților săi; să căutăm și ne vom convinge, că cu lumina științei lucrând economul neamf' și-a câștigat bunăstarea sa de azi.

Cel-ce iubește din tot sufletul pe țeranul nostru, nu lasă o clipeală, fără ca să-și învețe și lumineze, după-cum lumină este economilor români, și numita »Carte de învățatură«, scrisă cu atîta dragoste de neam și cu pricepere mare, de dl Iuliu Vuia, în care pe lângă frumoasele învățaturi din *Geografie, Istorie, Constituție, Stilistică și Fizică*, fiecare econom află cele mai înțelepte povești, despre purtarea economiei în bună rînduială, despre purtarea socoților economice, și cultivarea fiecărui ram de economie, ca *plugăritul, cultivarea plantelor, cerealele, plante păstăioase, ulcioase, cu trunchiu suteran, de nutreț, comerciale și industriale. Fănațe și pășuni.*

Despre prăsierea vitelor cornute, cailor, porcilor, oilor, albinelor, vermilor de mătășă ș. a.

Alese învățaturi din pomărit, și vierit. Solurile de altoire a pomilor și a vitei americane, cu ilustrațiuni sau chipuri.

Povești frumoase despre manipularea vinului. O frumoasă adunare din legile, pe cari trebuie să le cunoască fiecare econom.

Sfaturi despre îngrijirea sănătății: zidirea, orînduirea și curățirea cășilor. Cunoașterea morburilor. Tot atâtea povești de neprețuit: a ne cruța sănătatea

Din Căprioara.

Frunză verde sălcioară
Măndruță nălțioară,
Pusam gând Dumnezeesc
Pe tine să te iubesc
De Oltean nū îndrăznesc,
De mai este cum gîndesc.

Așa-i măndruța la față
Ca roua de dimineață,
Așa-i mândra la obraz
Ca roua de pe islaz,
Așa-i mândra mea la gene
Ca roua pe sinzuene.

Frunză verde de pelin
Măndro să m'aștepti că vin,
Astă seară pe nărat
La gură de sărutat.

Anișo gurița ta
In veci nu m'oi sătura
De-aș beau-o cu lingura.

(Com. de Ioan Iovu.

și a nu ne băga cu zile în pămînt, din negrijirea noastră.

Econoama va afla povești despre creșterea legumelor, manipularea laptelui, prăsierea galițelor sau a hoarelor, despre economia de casă, almicute și beuturi.

Povești din bucatărie chiar, ca acirirea alimentelor și pregătirea lecturilor, fierberea săpunului și altele.

De o însemnătate deosebită sînt poveștile despre creșterea și îngrijirea copiilor și despre morburile copiilor.

Este o adunare de povești alese, curată biblie, a învățăturilor economice, *lumină înălțărată economilor și econoamelor.*

Toți cari voesc să-și lumineze mintea și îmbogățească cunoștințele, să nu întârzie a-și cumpăra această carte bună, care se poate căpăta la dl Ioan Ciurcu din Brașov — și sînt sigur că ori-cine avîndu-o la mîna, — economii noștri mai săraci și câte doi laolaltă, — apoi întocmai ca și mine numai laudă și mărire va aduce dlor Vuia și Ciurcu, cari prin mari jertfe, *lumină au aprins neamului românesc*, căci cu drept cuvînt putem zice că o astfel de carte noi Români n'am avut, atît din punct de vedere al cuprinsului său bogat, cât și al prețului bagatel, căci deși cuprinde cunoștințe din toate cărțile, totuși prețul abia este, ca al unei singuratici cărți.

Să grăbim dar' cu o zi mai curînd a ne-o cumpăra fiecare, și earăși zic:

»Aprindeți lumina!«

I. Furdianu.

Scrisori**despre esamenele școlare.**

În 21 Maiu st. n. s'a ținut esamenul dela școala gr.-cat. din Mărgău (protopopiatul Morlacei), sub conducerea bravului și harnicului învățător Ioan Mango. Ca și în anii trecuți, așa și în anul acesta: succes strălucit, ceea-ce numai bucurie a cauzat atît publicului, care a fost într'un număr destul de însemnat, cât și dlui protopop Ioan Pop ca esaminator. Toate obiectele au fost răspunse de cătră copii, energie și cu curaj, mai ținîndu-se între obiecte vre-o 4 tria-loge, lacrimi de bucurie, vedeai leșind din ochii părinților, auzindu-și copilașii lor, răspunzînd oes-ce lor nici prin ouget nu le-ar trece a ști.

Doina mamei.

Lacrimă e toată zarea,
În vîsduch abia mai bate
Vîntul, ce ușor se ngînă,
Cu o doină, ce străbate
Peste vîrf de rămurele,
Aducînd a mamei mele
Dor și jele.

Singur eu înțeleg doina,
Căci o plînge biata mamă,
Prin care la sînu-i dulce
Jeluind mereu mă chiamă:
»Vino, mama să nsenine
Fruntea-ți; chinu-ți să-ți aline
Vorbe line!«

N. Regman Păunaș.

GLUMĂ.

Un domn avea un servitor de Săcuiu, — mai prost decît prostia. Ca să-l cerce, a zis cătră el:
— Ascultă Pișta! Du-te la birt și uită-te, acolo-s eu, sau nu-s acolo! Dacă-s acolo, strigă-mă să viu acasă!

Pișta s'a dus. Într'un târziu a venit supărat și a zis:

— Mă rog la domnu, — am fost, m'am uitat, dar' nu te-am văzut. Poate-că te-ai dus la spațir.

Ș'o n'trebai dacă-i mai bine
Ear' ea tristă cătră mine
Ochișorii 'ndreaptă plânși
Și pe jumătate stînși,
Dragule draguțul meu
Iubească-te Dumnezeu
Pe cum te iubesc și eu
Vezi că de urită-s eu.
Tu rămas-ai tot frumos
Tot iubit, dar' ce folos! —
Măndră, ori-și-cum ai fi
Pentru tine m'aș jertfi,
Tinereșă vieșă-n întregă
Ești urită, da-mi ești dragă,
Frumuseșă este o floare
Ce se scutură și moare,
Însă inima-ți blajină
Schimb'a ochilor lumină,
Și te face să-mi rămâi
Tot frumoasă ca dintăi.

De Vasille Ivan,
sergent la reg. de inf. nr. 50.

Din cauza scurtimei timpului, foarte multe obiecte s'au lăsat afară, măcar s'a început examenul la orele 9 a. m. și cu clasele I și II. s'a isprăvit la orele 12.

De notat căci clasele I. și II. s'au sub conducerea d-voarei Marii Moldovan, însă din cauză sanitară de vre-o 5 luni s'a depărtat din Mărgău, așa că tot Ioan Mango a instruit copiii până în prezent.

Cu clasele III IV. V. și VI. s'a început examenul la orele 2 după amiază, și a durat până 1/8. Nu e de lipsă să spun tot cum s'au pertractat obiectele, fără în scurt: în genere totul admirabil. Cântările, declarațiile, alocuțiunile, în fine toate obiectele au succes foarte bine.

În fine dl protopop Ioan Pop a ținut 3 vorbiri, una de mulțumire către dl Mango, și directorul R. Romoșan, alta către părinții copiilor.

Scrisori de model atât în limba română, cât și din maghiară, peste 150 bucați. Decernuri pe acea urmă.

S'au împărțit premii, carticele de rugăciuni și altele de carticele, ear' dăruite din partea dlui I. David 5 cor. și zahăr. Onoare dlui I. David măcar nu e de națiunea noastră totuși la fiecare lucru bun filantropic, cu inimă voioasă dăruiește.

Ne-am bucura dacă din toate părțile locuite de Români am auzi tot de aceste vesti, căci atunci nădejde am avea, că tinăra generațiune nu ar orbea în abisul întunecului.

În fine mai adaug:

De-ar da Dumnezeu mulți învățători ca dl Mango, atunci sigur, numai spre bucurie nouă Românilor și spre înaintarea noastră culturală ar fi.

Mărgău, la 21 Maiu 1903.

Georgica.

Esamenul școlar în Zoltan.

Nu putem trece cu vederea a nu împărții în puține cuvinte rezultatul foarte mulțumitor, al examenului copiilor gr.-or. din Zoltan, (tractul Sighișoara) și anume, mai ales meritele dlui învățător Constantin G. Popovici, din comuna Poiana Sărată, fiind învățător-provisor în comuna noastră. Din inimă spunem că nu ne-am așteptat la așa rezultat, într'un timp așa de scurt. Știm în ce stare a fost mai înainte școala noastră până acum, de oare-ce copiii n'au fost învățați să meargă regulat la școală, însă dinșul, nu atât prin pedepse, cât mai mult prin atragera copiilor 'i a făcut a cerea școala regulat, ținând școala.

Esamenul s'a ținut în 10 Maiu, 1903. Resultatul a fost deplin mulțumitor ceea-ce a constat și dl protopop, în vorbirea cu care a încheiat esamenul.

I. P.

Cucerirea Constantinopolei.

29 Maiu 1453.

De doi ani de zile nu mai încetează pușcăturile în Peninsula-Balcenică. Bulgarii, căpăținoși cum s'au pus de gând să cuprindă întreagă Macedonia pe ceama lor, fără să-și bată capul cu aceea, că acolo locuiesc și Români, Sârbi, Greci, Albanezi și Turci. Potrivit firei lor hunice, căci și ei s'au sământă de Huni, deși slavizați, au început războiul contra Turcilor, omorând însă mai mult femei, copii și oameni, cari habar n'au de politica zilei. Turcia a grămădit peste o sută de mii de soldați și totuși încă n'a putut pune capăt războiului. Asta e un semn de mare slăbiciune pentru Turcia și nu e mirare, că e numită „omul bolnav”, pe care vreau să-l lăcuiesc de pe lumea asta o mulțime de doctori, mai mari și mai mici.

În 29 Maiu a. c. s'au implinit 450 de ani, de când au cucerit Constantino-

polul, capitala imperiului roman-grecesc. Cu foc și cu sabie au prins atunci Turcii rădăcină pe pământul Europei, ear' acum îi scutură frigidurile neputinței.

Cu mult înainte de 1453 au încercat Turcii să se așeze în Europa, dar' numai sultanul Mohamed II. a fost în stare să nimicească împărăția romano-grecescă, ajutat însă mai mult de neînțelegerile, cari domniau între creștinii, decât de vitejia lui. Ultimul împărat din Constantinopol a fost Constantin XI. El avuse să lupte la începutul domniei cu alți doi, cari încă voiau să ajungă pe tron. Sub domnia lui s'a început din nou cearta între biserica răsăriteană și apuseană. Chiar între Grecii din Constantinopol era o ură nemai pomenită din cauza certelor bisericești. Mulți voiau mai bucuros să fie stăpâniți de Turci, decât să se împace cu biserica apuseană. Pe lângă aceasta Grecii se destrăbălaseră cu totul, așa că nimicierea împărăției lor a fost dreapta pedeapsă a lui Dumnezeu.

Mohamed II. cucerise deja împrejurimile Constantinopolei și în anul 1452 zidi aproape de oraș o fortăreață. În 1453 începuse asediul orașului cu mașini uriașe, tunuri grozave, 300 000 soldați și 420 corăbii. Grecii n'aveau decât 6000 soldați greci și 3000 italieni veniți la Constantinopol, unde trăiau mai ales în suburbiul Galata, o mulțime de Italiani. Turcii turcești le-a făcut un creștin, fugit din oraș la Turci. Trupele italiene erau comandate de Genovezul Giustissiani, se scrie însă, că Genovezii țineau ziua cu Grecii, ear' noaptea cu Turcii, cărora le vindeau toate planurile Grecilor. Genovezii erau negustori și ei voiau să rămână și pe mai departe în Constantinopol, fără să le pese mult, că Turcii e stăpân sau Grecii.

Cornul de aur (un sîn îngust de mare între Seraiu și Galata) era închis printr'un lanț uriaș, așa că corăbiile turcești nu puteau intra în el. Într'o noapte pune Mohamed oamenii să acopere limba de pământ cu scânduri unse cu senu și peste acestea își trece corăbiile în inima Constantinopolului. Genovezii din Galata s'au făcut N'auze, N'avede.

În fața primejdiei de moarte Grecii s'au recules apărându-se ca lei. Înzadar! Turcii cuceriau o corabie după alta și pe toți cei prinși pe corabie îi omorau fără milă. În 24 Maiu 'i-a provocat Mohamed încodată pe Constantin să capituleze, asigurându-l, că-l va lăsa să se ducă unde vrea și că pe poporul nu-l va prăpădi. Constantin n'a primit propunerea, hotărându-se să moară ca erou.

În 25 Maiu s'a început asaltul. Sultanul făgăduise soldaților, că-l lasă să jefuească tot ce vor afla în oraș, ear' pe locuitori să-i vândă ca sclavi. Lupta a fost îngrozitoare. Prin niște spărturi ale zidului au intrat oastea turcească în oraș. Bărbați, femei, copii erau măcelăriți fără milă. Cei-ce au scăpat cu viața, au fost vânduți ca sclavi. Între cei-ce au murit moarte de erou era și Constantin. Îndată după intrarea lui în orașul dărâmat, a dispus Mohamed să se caute cadavrul lui Constantin, care a și fost pus pe o columnă de marmoră apoi trimis la Meca. Suburbiul genovez Galata n'a suferit nimic.

De 450 de ani stăpânesc Turcii Constantinopolea. De mult e zdrobită puterea lor, care 'i-a mână până sub zidurile Vienei, după-ce brațe ca ale lui Stefan-cel-mare, Vlad Țepeș, Mihail-Viteazul nu s'au mai aflat. Ve veni și ziua, când domnia lor în Europa va fi numai o poveste. Pentru-că nici un popor nu poate trăi mult, dacă nu se susține prin propria lui vrednicie, ci numai jefuind dela altul: avere, limbă, lege...

Adunare de învățători.

Despărțământul >Cluj< al >Reuniunii învățătorilor din arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș< și-a ținut adunarea de primăvară a anului 1903 în Cluj Mănăștur, la 14 Maiu n.

La orele 8 a. m. s'a sărbătorit misiunea în biserica gr.-cat., pontificând comisarul consistorial Revend. Domn Dr. Augustin Bunea, canonic și inspector școlastic arhidiecezan, apoi P. O. D. Dr. Elie Dăianu și alți preoți.

După dejun învățătorii aleg o comisiune, care apoi invită la adunare pe eruditul bărbat dimpreună și pe protopopul Dăianu și sub-șeful tractului M. On. D. Roșianu.

La orele 1/2, 10 se deschide adunarea prin președintele Ioachim Pop în Feneșul sășesc. În cuvântul de deschidere arată sfintele datorințe ale învățătorilor >ca luminători ai poporului< și că nu numai în școală să lumineze, ci și afară de școală, că numai așa 'i se potrivește epitetul de >luminător< dacă va lumina întreg poporul. Vorbește apoi despre pocăitism și socialism etc.

S'a ținut apoi o prelegere practică de către învățătorul local Teodor F. Negruț, căreia 'i-a urmat critica. S'au ținut și două disertațiuni, una pedagogică și alta populară. Cea populară a fost făcută și citită de către Paul Pușcaș, inv. în Lapuș, ear' cea pedagogică de către inv. Alexandru Contraș din Felurd. Ambele s'au aflat de bune, ba cea populară va fi publicată în vre-o foale.

Afară de acestea s'au discutat foarte mult asupra prosperării poporului, luând parte activă și Rev. Dr. Bunea, Dr. Dăianu, Roșianu, Podoabă, dir. de bancă și alții.

S'a vorbit despre socialism, pocăitism și în genere despre decadența poporului. S'a incredințat președintele ca să întrevină la vice-comitele comitatului Cluj, ca acesta să demânde autorităților subalterne să observe mai strict legile și cărcimile să fie închise în Dumineci și sărbători etc.

Cassarul înștiințează că Prea On. Domni Dr. Elie Dăianu și Basil Podoabă, dir. băncii >Economul< din Cluj, s'au înscris de membri fondatori ai Reuniunii, solvind taxele de câte 40 cor. La aceasta adunarea strigă >Să trăiască!<

Adunarea a ținut până la 2 p. m., când președintele mulțumind celor de față, închide adunarea, poftind apoi pe toți la banchetul ce s'a ținut la berăria din Cluj Mănăștur.

La banchet toți învățătorii au luat parte, apoi Rev. Dr. Bunea, Dr. Dăianu, Roșianu, Podoabă, Valer Pop, preot în Cluj Mănăștur, Emil Pop, în Feneșul sășesc, Basil Moldovan, redactorul >Răvașului< etc.

Primul toast 'i-a ridicat președintele Ioachim Pop pentru patronul Reuniunii Prea Sfințitul Metropolit Dr. Victor Mihályi; Dr. Dăianu, pentru comisar; Podoabă, pentru președintele Ioachim Pop; inv. Negruț pentru Dr. Dăianu și alte multe toate. La propunerea președintelui Ioachim Pop, din incidentul adunării se trimit telegrame de felicitare noilor episcopi Dr. Radu la Lugoj și lui Dr. Hossu în Blaj.

Peste tot aceasta adunare a fost o adunare de model. Prin participarea înalților oaspeți la adunare, vaza învățătorilor s'a ridicat mult.

După banchet unii învățători au cercetat grădina botanică și agronomică din loc, conduși fiind de agronomul Negruț, fiul profesorului din Blaj Negruț.

Mai adaug că în ziua următoare comisarul Dr. Bunea își începe turneul prin tract, luând esamenele și făcând vizitațiune canonică.

Trăiască toți cei-ce doresc înaintarea poporului român!

Chima.

PARTEA ECONOMICĂ.

Cultura bucatelor în vechime.

Cultura bucatelor este mai tot așa de veche, ca și neamul omenesc, de oare-ce acesta fără de acelea nu ar fi putut exista pe pământ nici decum sau numai foarte greu. De aceea cele mai multe popoare din vechime credeau, că bucatele sînt un dar din cer, cu care zeii au dăruit pe oameni.

Astfel cei vechi credeau, că în India au învățat pe oameni cultura bucatelor zeul Brama, în Egipt Iris, în Grecia Demeter, ear' în Roma Ceres. Ei mai credeau că la început însuși zeii se scoborau din cer de lucru pentru oameni; mai credeau și aceea, că la început bucatele erau mai roditoare, ca acum. Un singur paiu de grâu era încărcat de spice de jos până sus. Dar' omul ispitind pe zei, acestia s'au scoborit mănioși pe timpul secerișului, au tras cu mâna pe un paiu de dinos în sus și atunci au căzut toate spicele laterale, rămânând numai cel din vîrf, după-cum vedem până astăzi la grâu, seacă și orz.

În vechime cultura bucatelor nu se făcea pe întinderi așa mari, ca acum, de o parte pentru-că nu se simțea așa tare lipsa lor, fiind-că și oameni erau mai puțini, de altă parte, pentru că nu aveau nici unelte așa bune pentru lucrarea pământului.

Unii Egipteni susțineau, că plugul 'l ar fi aflat zeul lor Osiris. Această o deduc ei de-acolo, că pe unele statue s'ar fi aflat anumite icoane cu plug, la care erau înjuțați doi boi, după cari mergea economul sîmînând. De aci se deduce, că scrierile lui Herodot, cu privire la vechea cultură a bucatelor în Egipt, nu consună întru toate cu adevărul. Herodot susține adecă în scrierile sale, că vechii Egipteni, nici nu arau, nici nu grăpau, nici nu săpau bucatele, ci le sîmînau numai în nămolul rămas de riul Nil, ear' pentru astuparea lor, mînau numai niște animale mai mărunte ca oile sau porcii, de le călcau în pământ.

Dar' unele din vechile popoare nu voiesc să conceadă Egiptenilor gloria de-a fi aflat ei mai întăiu cultura bucatelor și plugul. Ei susțin, că acelea au fost cultivate și pe alte locuri, ear' despre plug susțin, că acela a fost aflat mai întăiu în China, unde omul privind la rimători, cum desfundă pământul, a născocit și el un fel de cărlig de lemn, cu care sgăria pământul întocmai ca și aceia.

Fie-cum va fi, în ceea-ce privește cultura bucatelor și aflarea plugului, astăzi este pe deplin constatat, că Egiptul și China au fost cele dintăiu țeri, cari încă pe la anul 2800 înainte de Christos se ocupau cu cultura acelor. Dela Egipteni cultura bucatelor au trecut la Fenicieni, dela aceștia la vechii Greci, ear' dela aceștia la vechii Romani.

În mormintele unor mumii (trupuri îmbalzamate) din Egipt s'au aflat grăunțe de bucate, cari sînt asemenea grăunțelor noastre de grâu. Proba făcută cu acelea, de a le sîmîna și a scoate astfel nouă grăunțe, se zice că într'un cas ar fi și reușit. Grăunțele de grâu aflate în Pompei, cari s'au putut cultiva mai departe și pe cari și astăzi le mai cultivă pe câte un loc în partea de cătră apus a Helveției, ne dau o dovadă sigură despre cultura bucatelor în vechime.

Pe acolo, pe unde pământul nu prea era priincios culturii bucatelor, se îngrijea

oare-cum însuși natura, ca să producă plante de acelea, cu cari oamenii să se poară nutri. Astfel în insulele de mează-zi ale Oceanului-mare și indic, unde crește pomul de pâne, locuitorii n'au prea avut lipsă de cultura bucatelor, ci ei așteptau cu oare-care nerăbdare timpul acela, până-cînd acela se cocea, atunci îl tăiau, scoteau măduha din el, pe care o cerneau, apoi o ferbeau în apă și astfel pânea era gata. Un asemenea arbor de pâne da câte 200—400 kilograme de făină. Care va să zică pânea creștea acolo în pădure, ca cum cresc pe la noi arborii.

Despre cultura bucatelor în vechime mai aflăm urme numeroase și la vechii Israeliteni. Cain, ne spune vechiul testament, că era lucrător de pământ, Moise ne spune în cartea sa cap 25 vers 4: »Să nu legi gura boului, ce treeră« patriarhul Iacob a trimis pe timpul unei foamete feciorii sei în Egipt după bucate, unde era fratele lor Iosif ca dirigător, ear' împăratul Solomon, vindea multe bucate pe seama regelui Hiram din Egipt.

Herodot ne spune în scrierile sale, că cultura bucatelor la nici un popor din vechime nu era mai dezvoltată ca în Canaanul vechilor Israeliteni, unde, cum ziceau ei: »Curgea lapte și miere«. În adevăr însă nu curgeau de acestea, ci apa din riurile Tigru și Eufrat era bogată pe canale printre holde și grăunțele acestora așa erau de mari, încât după spunerea scriitorului susnumit, se apropia de mărimea grăunțelor noastre de cucuruz.

De cultura bucatelor era legată în vechime oare-cum și civilizațiunea, pentru-că popoarele acelea, cari se ocupau cu cultura lor, trebuiau să se așeze stabil într'un loc, pe cînd acelea, cari nu se ocupau cu cultura acelor, trebuia să se ocupe cu vînatul sau cu vieța nomadă (de călători).

Chiar și sîlbaticii aveau oare-care respect față de cultivătorii de bucate, ceea-ce se deduce și din aprecierea unui sîlbatic, care se fie zis odată copiilor sei: »Nu vedeți voi, că noi trebuie să așteptăm câte 30 de luni până cînd crește vînatul, care și după-ce crește are patru picioare, ca să poată fugi, ear' noi avem numai două, ca să 'l putem prinde? Eată vă spun, că neamul sîmînătorilor de grăunțe în scurt are să stîrpească pe neamul mîncătorilor de carne«. Și acel sîlbatic avea oare-care dreptate, de oare-ce s'a constatat, că pe cînd aceia puteau să trăiască numai câte 80 pe un mil. pătrat, pe aturci nomazii puteau să trăiască câte 800, ear' cultivătorii de bucate câte 8000.

La nici unul din vechile popoare însă nu era dezvoltată cultura bucatelor, ca la vechii Romani. Aceasta este a se ascrie acelei împrejurări, fiind-că într'un timp cei mai de frunte comandanți și consuli se ocupau cu cultura acelor. Mai târziu pe timpul lui Iuliu Cesar cultura bucatelor se restringea numai la provincă, adecă în jurul cetăților. Iuliu Cesar, ca să se facă mai popular, nutrea câte 300.000 de cetățeni pe sepele statului.

Pe timpul împăratului August cultura bucatelor a mai decăzut, fiindcă poporul dat cu »pâne și jocuri«, nu mai voia să lucreze și aștepta toate de-a gata dela guvern, care în cele din urmă s'a văzut apoi silit a cumpăra bucatele de lipsă de prin Africa, Galia și Tracia.

Dela vechii Romani cultura bucatelor a trecut în Galia (Francia) și în Germania de mează-zi, ear' cu privilegiul răsboaielor cruciate s'a împămîntenit peste tot locul, pe unde și clima a fost priincioasă culturii lor.

Astăzi nu mai există petec de pământ, pe unde să nu se cultive bucate, din cari se pregătește »pânea cea de toate zilele«. În casa bogatului ca și în aceea a săracului, ba în unele țeri constituie și un izvor nesecat de bogăție privată și națională.

Ioan Georgescu.

O societate săsească de lăptărit.

Plugari, întorereșiți-vă! Învățătura aceasta trebuie să răsune mereu și mereu din gura învățătorului în școală, din a preotului pe amvon, din a gazetarilor noștri, din a fie-cărui Român, care-'și iubește nația. Prin întovăreșire plugarul își poate procura unelte mai bune, semințe mai bune, tauri, vieri, armăsari. El se poate ajutara în ori-ce năcaz, fără să alerge pentru toate nimicurile la bănci ori chiar la Jidan. Și noi Românii avem câțiva bărbați, cari pîtrunși de dragoste față de poporul nostru și înaintarea lui economică, au înțeles însemnătatea cea mare a tovărășii și au lucrat pentru întemeierea lor. Cine dintre cărturarii noștri țărani n'a auzit de dl Victor Tordășianu, care a muncit cât toți ceilalți la un loc pentru înființarea astorfel de tovărășii? Pagubă însă, că și puțința unui om e mărginită. La îndemnul lui s'a înființat în toate satele cu oameni deștepți în comitatul Sibiiului astfel de tovărășii, cari sînt o pildă bună pentru tot cuprinsul românesc. Ce bine ar fi, dacă acest bărbat neobosit în direcția aceasta ar afla cât mai mulți urmași și aiurea sau dacă ar ave timpul cerut să cutreere însuși ținuturile locuite de Români. Până cînd se vor împlini și acestea, să luăm pildă dela cele ce avem până acum și dela cele străine.

Între cele din urmă locul prim îl ocupă, pentru noi, tovărășiile săsești. Nu e comună săsească, în care să nu fie câteva reuniuni și aproape pretutindeni și câte o tovărășie economică.

În Criștian (I. Sibiiu) e o societate de lăptărit. Datele, ce ni-le spune despre cei trei ani din urmă, sînt foarte instructive, de aceea le comunicăm și cetitorilor noștri.

În anul 1900 s'au lucrat 276.480 litri lapte, din cari s'au făcut 11.716 kgr. unt, vîndut cu 23.602 cor. Membrilor li-s'a plătit pentru laptele nesmîntănit 17.762 cor. mai rămînându-le pentru trebuințele căsii și 254.875 litri l pte, din care s'a bătut untul, în valoare de 10.195 cor. (1 litru = 4 bani). Căștig curat pentru tovărășie, 322 cor., folosite la plata mașinelor.

În 1901 s'au adus la lăptărie 251.865 litri lapte, așadar mai puțin ca în anul premergător, cu toate acestea s'au făcut 11.053 kgr. unt, din al cărui preț de vînzare au primit tovărășii 16.499 cor. Afară de aceea au mai rămas acestia cu 236.500 litri, care 'l-au dat la viței. Căștigul a fost în anul acesta de 3000 cor.

În 1902 s'au bătut unt numai din 202.264 litri lapte. Isbugnise boala de gură și de unghii între vite. Pentru 8238 kgr. unt au luat 18.204 cor., din acestea 12.993 cor. tovărășii. Causa, de s'a împuținat untul, a fost, că laptele adus la lăptărie nu mai era așa gras.

Atunci s'a hotărît, ca laptele să nu se mai plătească după litru, ci după procentele de grăsime. Pentru-că trebuie să se știe, că tovarășia are și un măsurător de grăsime. Felul acesta de plată s'a dovedit de bun, căci fiecare se străduia să aducă lapte bun, ba au început să trimită și Cîsnădeni laptele lor la lăptăria din Cristian.

Untul s'a vîndut mai ales în Sibiu. Tovărășia s'a ocupat în 1902 și cu vînzarea de ouă, trimițînd la Budapesta 27 lădițe cu câte 1440 ouă, pe cari a căpătîat 1914 cor. Vînzarea n'a făcut-o de-a-dreptul tovarășia, ci a trimis ouele prin reuniunea săsască de agricultură.

Nu e frumoasă isprava tovarășiei țărănești din Cristian? Ba da, de aceea zicem din nou: *Plugari, întovărășiți-vă!*

Cultura hemeiului.

Una din plantele industriale, trebuincioase și rentabile este și hemeiul, care după-cum se știe, se cultivă pentru floarea sa femelă sub formă de con, întrebuițată la fabricația berei prin praful cel galbin, ce-l conține la baza solzilor acestor conuri cunoscut sub numirea de »lupulină«.

Vom căuta să arătăm condițiunile, între care reușește această plantă, precum lucrările de întreținere ale ei în diferitele faze de vegetațiune.

a) Situațiunea cea mai potrivită pentru hemerie este un loc șesos și adăpostit din toate părțile pe cât e posibil, pentru-ca această plantă să nu fie prea espusă vremilor grele și în special adăpostul contra vînturilor este strict cerut de această cultură. Spre a corespunde acestor condițiuni se alege de regulă șesul din poala vre-unui deal, dacă ținutul este deluros, sau dosurile clădirilor sau și împrejmuirile mai pnternice în locurile șesoase, bine înțeles străbaterea luminei și căldurii soarelui încă este o condițiune de traiu.

b) Clima cea mai favorabilă pentru vegetațiunea acestei plante este o climă moderată în temperatură. O climă prea aspră este nepriincioasă pentru vegetațiunea lui.

c) Terenul. În cât privește terenul, nu este prea alegător. Reușește binișor ori-unde, dacă felul pămîntului nu împedecă străbaterea aerului și a umezelii necesare.

După-ce am arătat în trăsuri generale condițiunile favorabile și chiar indispensabile pentru cultura hemeiului să arătăm acum modul, cum să procedă la înființarea hemeriei.

I. Înființarea hemeriei. Locul destinat pentru hemerie se gunoiește bine, dându-se o cantitate până la 100.000 kgr. bălegar la hectar, din toamna anului premergător.

Prima arătură de toamnă 'i-s'a dat cu plugul cu aburi la o adîncime de peste 60 cm. introducîndu-se astfel și bălegarul sub brazdă. Primăvara de îndată, ce timpul permite, 'i-se dă o nouă arătură potrivită de 30—40 cm., sau dacă este o suprafață mai mică se sapă cu hârlețul, observînd cu mare atențiune uniformitatea pe cât e posibil a săpăturii.

Locul astfel preparat se grapă în mai multe părți, dacă e nevoie se croschilează pentru sfărîmarea cu desăvîrșire a bulgărilor; după aceea se tăfălugește pentru a fi terenul bine nivelat și potrivit pentru straturi.

Împărțirea se face cu sfoară, când suprafața de cultivat este mică, sau cu ajutorul unui marcator, când suprafața destinată acestei culturi este mai mare.

Distanța obicinuită atât între rînduri cât și între plante este de 1.50 m. (un metru și jumătate), astfel că plantele formează un fel de vie.

După-ce s'a marcat astfel locul în lung și de-a curmezișul, se procedează la facerea cuiburilor în punctele unde se taie marcaturile. Cuiburile se fac de o adîncime de 10—20 cm. astfel, că butașul pus într'însul să fie bine acoperit și să nu se vază la suprafața pămîntului.

II. Butașii de hemeiu, se iau din rădăcinile plantelor de cel puțin 2 ani vechime. Spre acest scop se alege rădăcinile sănătoase de cu toamnă sau primăvara de timpuriu, când se taie hemeiul, se caută ca să lase cel puțin două rînduri de muguri sănătoși și se taie cu băgare de seamă pe deasupra acestor muguri, astfel ca butașul să aibă o lungime de 8, 10—15 cm. Dacă butașii se prepară de cu toamnă, atunci ei se pot păstra în legături într'o pivniță sau într'o groapă în năsip până în primăvara viitoare bine înțeles luându-se măsurile și precauțiunile de lipsă pentru a împedeca străbaterea gerului la care adese-ori sînt espuși.

Dacă se prepară primăvara, se pot planta de-a dreptul la locul destinat sau se pot esporta în niște lăzi cu fundurile boltite, învăliți în paie umede, în localitatea unde se simte nevoie de ei. Butașii astfel obținuți se plantează îndată ce pămîntul s'a desghețat bine. Timpul plantatului este între 15 Martie până la 1 Aprilie; nu este recomandabil sub nici un motiv a trece peste această timp.

La plantat trebuie să se bage bine de seamă, ca mugurii să fie îndreptați în sus, în cas contrar butașii sînt espuși a se usca. Pentru mai mare siguranță se pun câte 2 butași într'un cuib. Butașii se așează de regulă înclinați înspre răsărit. Butașii plantați se acoper bine cu pămînt, călcîndu-se ușor pămîntul cu piciorul, spre a veni bine în atingere cu butașul plantat, lucrul care grăbește formarea rădăcinilor laterale pentru întărirea tinerei plante. În dosul butașului se lasă o mică bortă pentru a primi mai ușor umezeala de lipsă.

III. Lucrările de întreținere. Hemeiul fiind o plantă foarte viguroasă în creștere, peste o săptămână cel mult dela plantarea butașilor, apar o mulțime de lăstari din cuiburile de hemeiu. Cea dintăiu lucrare de întreținere este prașila, care pe deoparte înlesnește pătrunderea aerului și a umezelii necesare, pe de altă parte pustiește plantele și buruienile străine, cari ar împedeca creșterea hemeiului. După o lună de zile, când plantele sînt bine înrădăcinate cam pe la 15 Aprilie se alege din fiecare cuib 3 lăstari mai viguroși și se distrug cei laterali tot cu sape sau mai bine cu cuțite speciale de hemeiu. Adese-ori prașila este reclamată de 2 sau 3-ori după abundența buruienilor.

După a doua sau a treia prașilă se mușuroește.

Altă lucrare de întreținere este copilitul, adecă pustiirea lăstarilor apăruiți la subsioara foilor, cu scop de-a înlesni întărirea plantei în anul I și formarea floarei în anii viitori. În anul I nu dă nici o recoltă. Prin August se taie lăstarii la 30—40 cm. de asupra pămîntului, îndoindu-se capetele tăiate. Toamna cu un plug universal se acopere, formîndu-se de-asupra rîndurilor niște mușuroaie lungărețe, lăsîndu-se astfel peste

iarnă. Primăvara viitoare îndată ce încep a apare lăstarii se desvîlesc (între 15 Martie și 15 Aprilie) se taie cu cuțite bine ascuțite pe de-asupra pămîntului, observînd ca să nu se strice coaja lăstarilor. Îndată după tăiere se acopere cu pămînt făcîndu-se un fel de mușuroaie spre a se cunoaște unde sînt plante de hemeiuri.

O altă fel de cultură este sistemul »Hermann«, care consistă în întrebuițarea unei schele de sîrmă, astfel că fiecare rînd de hemeiu vine între două fire de sîrmă, pe cari sînt tot la 2¹/₂ m. distanță făcute niște nodulețe, de cari se acață sfoară, care se pune după desvoltarea lăstarilor destinați a produce pe sfoară, pentru urcarea acestora pe sîrmă.

După-ce încep a apare din nou lăstarii (cam la 5—6 zile), se procedează la punerea aracilor sau drugilor de hemeire. Sistemul aceasta e de două feluri: Una unde se pune tot între 4 cuiburi 1 arac, de virful căruia se leagă 4 sfori, cari sînt distribuite la cele 4 cuiburi spre a servi la conducerea lăstarilor în sus și alta la care se pune câte un arac la fiecare cuib.

Deodată cu punerea sforilor se alege numai 3 lăstari viguroși și mediani, cari se lasă să se desvolte, suprimîndu-se toți ceilalți. Lucrările de întreținere sînt, cele mai sus, prașila de 2 sau 3-ori după felul terenului, și mușuroitul mai pe urmă. Pe la 20 Iunie se începe cu copilitul până la înălțimea omului lăsîndu-se cei de mai sus pentru formarea floarei.

Alte lucrări de întreținere nu mai sînt până la recoltă. Recolta se începe între 20 Iulie și 1 August, când floarea își capetă o culoare verde spălăcită, conurile sînt bine închise, lupulina are miros destul de odorant și când punînd mîna pe floare pîrie. Recolta se face treptat cu maturațiunea, care nu prea este uniformă.

Floarea recoltată se pune în site anume făcute pentru hemei în straturi subțire, unde se întoarce mai adese-ori ca să se usuce și apoi se pune în saci, îndesîndu-se bine și se transportă la locul de destinație, întrebuițîndu-se după-cum s'a spus, la fabricarea berei.

Ceva despre tutun.

I. Cunoașterea tutunului.

Tutunul numit și tabac dela orașul Tabasco, fu descoperit la anul 1496 pe insula St. Domingo de un misionar spaniol cu numele Romano Pane, în modul următor: Indigenii ținură o sîrbătoare în cinstea zeului Kivasa, la care un preot prin tragerea fumului de tabac se aduse într'o amețire și a prorocit. Misionarul fiind înapropiere mirosi aroma tare a plantei ce ardea și se încerca a o cunoaște mai de aproape. După aceea trimise o cutie cu sîmîntă de tabac împăratului Carol al V-lea; însă plantei noue nu-i prii în Europa din cauza neștiinței a o cultiva.

În anul 1559 fu adus tabacul de Hernandes de Toledo, tăiat foarte mîrunt cu scop de a-l trage pe nas în Spania și Portugalia.

Ioan Nicot a trimis pe la anul 1560 din Portugalia o probă de tabac pulverizat, ca mijloc în potriua durerilor de cap, reginei Catarina de Medici și fiului seu Francisc al II-lea.

Fumarea tabacului s'a lătit în Europa cu reîntorcerea lui Francisc Drake din Virginia la anul 1586. Din învățăturile lui Humboldt aflăm, că tabacul care n'ar fi fost cunoscut Europeanilor înainte de descoperirea Americii, ar fi fost cultivat deja din vremurile cele mai vechi de către locuitorii de pe lângă *Orinoco*.

Ne putem mira, în ce chip a putut ajunge o plantă, care samănă în câtva cu cucuta cea veninoasă; trebuie să ne mirăm cum de se tot mărește consumarea tabacului din an în an. Sînt sigur, că numai pildele și moravurile poartă toată vina. Veninul din tutun e o materie cam cleioasă, numită *nicotin*; și fu descoperit de *Vauquelin*.

După analizele chimice soiurile de tutun conțin acest venin în măsuri deosebite. Un soi de tutun cum e de pildă cel din Ungaria, România și Grecia n'are nicotin mult, de unde locuitorii acestor țări pot fuma așa mult tutun, fără a simți urmările triste ale nicotinelui. Tutunul din Arabia, Havanna și Brasilia conține numai 2% nicotin; tutunul din Turcia, Fancia de nord, Pfalz și Elzas 2—3 %, ear' tutunul din părțile Germaniei, Franca de sud și cele din Virginia are une-ori 3—6 % nicotin.

Unii medici au făcut experimente la animale, ca să cunoască mai bine urmările triste ale nicotinelui și s'au convins, că un picur de nicotin e în stare a ucide numai decât o pasăre. Ciocărlia piere de nicotin în puține clipite. Animalele sugătoare, precum mățe, iepurile de casă în câteva minute, premergînd o încetare în activitatea mîduvei spinării.

Dar' și asupra omului tutunul are urmări foarte triste.

Să vă spun o întâmplare. În anul 1884 în comuna Corni părinții lui Vasile Bud merseră la lucru pe câmp lăsând acasă numai pe micul Vasile, care a putut fi de vre-o 6 ani. Copilul după-ce s'a vîzut singur și-a făcut jucării în casă, și odată dă cu ochii de pipa tatălui seu, pe care din întâmplare tatăl-seu și-a uitat-o plină de tabac pe vatră în casă. Vîzîndu-o plină de tabac, numai decât o aprinse și trase din ea bărbătește, pînă-ce trase toată pipa de tutun. La urmă ce să vezi? Asvîrli pipa cât colo, ear' el alerga în ruptul capului afară și se văieta cu amar. Sermanului prunc îi căzu rîu. Era trist, fără voie. N'a putut merge în casă, ci s'a culcat afară la soare, neștiind de sine nimic. Trecînd pe acolo un om, numai decât a făcut de știre la părinții pruncului, să vie careva acasă, că copilășul lor e greu bolnav. Iubita sa maică venind mai curînd acasă, l'a aflat în casă culcat în pat, năpădit fiind de sânge pe urechi, nas și gură; întrebat fiind de dulcea sa maică, că ce l'a s'a întemplat, sermanul prunc n'a putut da răspuns, era ca dus. În ziua următoare murise bietul prunc. Și oare ce l'a omorît alta, — decât nicotinel din tutun. Părinții numai decât au știut trista urmare a băiatului, că din ce a provenit, dar' durere, n'au putut ajuta nimic, căci era târziu.

Ne prinde un fior, când vedem copilași de 7—10 ani cu țigarete în gură! Ce o să iasă din atari ființe! Ce fel de oameni pot fi părinții acelor!

Iubiți părinți! Nu lăsați pe micuții voștri să fumeze, căci le strică grozav. Le sdruncină sănătatea, le tîmpește memoria, îi face fără voie, îi împedecă în dezvoltarea firească a corpului. Grijiți de sănătatea și viitorul pruncușilor voștri!!

II. Cultura tutunului.

Dacă așa de tare ne-am dat cu fumatul, încât nu ne putem lăsa de acest obicei, atunci să fumăm cât mai arare-ori, și de comun după dejun, prînz și cină, nici odată însă pe nemîncate, căci nicotinel ne strică grozav.

Să vedem însă, cum să cultivăm tutunul atît de tare răspîndit, încât fără de el nu pot fi nici domni de pe la orașe, nici țeranii de pe la sate.

Sămînța să alege din soiul cel mai bun și numai sămînța coaptă poate da plante bine dezvoltate. Spre acest scop să aleg din firele cele mai frumoase unul sau două, cari rămân neciutate, pe un fir să lasă câte 8—10 boboane a se coace, și când aceste încep a crepa se taie, se uscă, apoi să pun în loc aeris. Sămînța de pe un an e destulă pentru 5—7 ani.

Pămîntul în care avem de a pune tabac să îngrașă cu gunoiu putred încă din toamnă, tot atunci să și ară, ca ouăle de vermi stricăcioși peste iarnă să înghețe; primăvara ear' să ară de două-ori, ca buruienile să se nimicească, după a doua lucrare grăpîndu-se pămîntul bine; din straturile calde, unde s'au sămînat de cu bună vreme, să răsădesc în depărtare amîsurată de 1½ urme, socotind estinderea frunzelor dezvoltate, ca acele una pe alta să nu se umbrească.

Dintre toate plantele de cultură vița de vie și tabacul pretind peste vară mai mult lucru; și dacă la una ori la alta plantă amintită lenevim lucrul, ne trezim cu o pagubă simțitoare; toată truda de peste vară ne este zădarnică. Așa dară tot lucrul trebuie la timpul seu isprăvit.

Lucrarea tutunului se estinde la următoarele: a) la săpat, b) la curățit, c) la cules și d) la uscat.

a) Săpatul să întemplă după-ce l'am sădit tot și după-ce a prins rădăcini bune, săpătura dintăiu este simplă; ear' la săpatul a-l doilea tragem pe lângă rădăcina plantelor pămînt, cum facem și la umplutul cucuruzului și al cartofilor.

b) Curățitul să face așa, că lăsăm pe fiecare plantă cele 10—12 frunze ear' odraslele și pușorii după-ce se ivesc îi rupem. După un timp frunzele încep a se coace; coacerea să cunoaște de pe aceea, că vîrful frunzelor îngălbenindu-se se pleacă în jos, ear' peste frunze să formează nește pete încrețite și galbene; în starea asta să pot culege.

c) Culesul. Dacă frunzele de tabac sînt coapte, într'o zi fără ploaie, după amezi le culegem, dar' cu băgare de seamă, ca să nu sfîrmăm frunzele; apoi să pun într'un loc scutit pe scînduri ori pe paie, așa ca numai

10—15 frunze să vină pe o grămăjoară, și mai mult de 48 ore să nu stea așa ci să se înșire pe o ață, într'o formă de lungi toate, cu dosul cătră olaltă, și cam rar, ca aerul să le străbată ușor. d) Usatul. Sfoarele să acată într'un loc svîntat, de unde numai în luna lui Noemvrie le mișcăm, când trebuiesc netezite și legate în păpuși. Netezitul să face în vreme noroasă, dar' nici de cum în timp ploios, căci frunzele să prind de olaltă și mucesc și astfel ne trezim cu o pagubă simțitoare.

Ioan Todușu, învățător.

OFTICA.

Tratamentul și vindecarea ei.

(Acest articol îl publicăm mai mult pentru preoți și învățători, cari îl vor pute înțelege. Țeranii nu-l vor înțelege, — fiind tot numiri grele, științifice).

Dacă pe agricultor îl ocupă boalele plantelor și animalelor de casă, atunci cu atît mai mult boalele omului trebuie să-l preocupe, căci lipsind sănătatea cultivatorului de pămînt, ori ce averi și ori-ce economie cât de bună fie aceea, este de puțin folos.

Oftica este unul din morburile căreia țeara noastră dă cel mai mare contingent de victime, prin urmare merită a-i da toată atențiunea pentru a-l înlătura.

Toți bărbații de știință s'au ocupat de această boală precum și de tratamentul ei și toți doctorii din lume sînt de părere de vre-o douăzeci și cinci ani, din punctul de vedere al etiologiei, că o produce un microb cu numele virgula.

Cu toată munca pusă pînă acuma de oamenii de știință pentru a descoperi contra otrava distrugătorului parasit, cu toate multele mijloace ce le posed, e inesplicabil să se găsească în atîta ani leacul adevărat și cu reușite sigure, de unde ne putem esplica că oamenii de știință în descoperirea leacului, au apucat pe un drum cu totul greșit.

Precum vedem ni-s'ar părè că avem să fim robi și învinși de această teribilă boală ce seceră multe suflete nemature și poate din cele mai multe la cari părinții au singura speranță, națiunea se așteaptă la progres prin fiii ei ajunși la un liman mai mult sau mai puțin strălucit, toate acestea zic sînt nimicite de acest nemilos morb.

Așa își va fi zis de sigur și eminentul doctor N. Dimitropol înainte de a-și începe interesanta sa lucrare și miraculoasele sale descoperiri.

În această lucrare publicată anul acesta și anul trecut care a produs mare sgomot în Germania și Franca, ridicînd vaza medicilor români ca oameni de știință și vederi largi. Dl Dr. Dimitropol arată în modul cel mai admisibil, că oftica nu e produsă de nici un microb, că microbi și baccilii ofticei nu sînt altceva decât rupturi de protoplasmă celulară, că la oftică nu poate fi vorba de baccili pentru a produce leziunile scrofuliei, ci de terenul scrofulos adecă de compoziția chimică și organică a umorilor.

Indivizii cei mai predispuși la oftică sînt: limfaticii și scrofuloșii, din motivul, că limfaticul nu e decât un scro-

fulos în un grad mai mic și scrofula nu e decât o stare distrofică constituțională datorită în mare parte modalității nutritive, adecă compoziției umorilor individului scrofulos.

Precum se vede din cele arătate de distinsul medic, că cauza primitivă a tuturor manifestațiilor scrofuloase până la tuberculoasa pulmonară e terenul, nu bacilul.

Persoana care prezintă un asemenea teren, zice medicul Dimitropol — este de o constituție slabă și nu are decât o capacitate nutritivă inferioară celei normale.

Doctorul Beneke a găsit în țesătura osoasă nebolnavă a unui scrofulos 64. 4% apă și 38. 8% în a unui tuberculos, în loc de 13. 6% cât trebuie să conție țesătura osoasă a altor indivizi normali de aceeași etate, este dară o diminuare a părții calcare, a materii azotate și a grăsimii.

După doctorul Dimitropol ofticosul nu e decât un scrofulos în grad mai înalt, un organism hodorogit, sărac în seruri, în care albuminoidele în mod fatal nu-și mai îndeplinesc rolul, nu mai fabrică și repară țesăturile, unde nutrițiunea este anormală, slăbind își perde mereu din consistență.

Fiind scrofuloșii așa de slăbiți toate boalele se leagă și cu anevoie se vindecă; anghina, bronșita etc. cari la indivizi normali trec repede, la ei au în totdeauna un mers încet.

Oare nu se întâmplă același lucru cu plantele ce cultivăm?

Plantele rău nutrite și rău îngrijite oare nu sufer și ele de invazie a tuturor parazitelor?

Precum se vede vederile distinsului medic sunt foarte solizi după cum este și argumentația.

În tratamentul dlui Dimitropol contra ofticeii a lăsat de o parte și anti-septicele și tuberculina urmate de alți doctori ca Koch etc. și s'a preocupat singur numai de organism.

După domnia sa numai mineralizarea intensivă a organismului și alimentarea substanțială, naturală și artificială pot reintegra corpul hodorogit al tuberculosului.

După domnia sa cu acest tratament nu numai că plămânii nu se mai tuberculizează, dar' se favorizează cicatrizarea scleroasă sau cretacee a părții atinse.

Tratamentul constă în următoarele:

Timp de 30—40 de zile d-sa administrează bolnavilor, în fiecare dimineață, un amestec compus din 4—5 gălbinașuri de ou, 1 chlr. de peptină și 400 grame de lapte, toate bine amestecate și aromatizate dacă e de lipsă cu puțină vanilie, zece minute după ce bolnavul a luat acest amestec primește o dosă de 50 grame unt proaspăt sărat cu cel puțin o jumătate linguriță sare de bucătărie.

Dacă bolnavii sunt foarte slabi le face una spălătură nutritivă pe care le o introduce cu un irigător, compusă din 4 gălbinașuri de ou, 25 gr. pepton lichid, 5 grame sare de bucătărie, 80—100 gr. bulion concentrat cald.

Să mai de bolnavilor zilnic 6—12 gr. fosfat tribasic de calce și 2—4 gr. fosfat de soda.

După fiecare masă bolnavul trebuie să ia în o jumătate pahar de apă 2—4 lingurițe de clor-hidro-fosfat de calce în soluție de 10%.

Ca alimentație dă dl Dr. Dimitropol 500—600 gr. de carne, un litru de lapte, trei ouă preparate după gustul bolnavului, pește și legume în cantitate obicinuită.

Acest medicament edat de d-sa este în linii generale; depinde însă de medic ca să-l aplice fiecăruia după gradul boalei, după vârsta și constituția individuală.

Doctorul Dimitropol a obținut cu acest medicament rezultate escelente. D-sa a vindecat pe scrofuloșii și ofticoșii ce i-au avut în cură.

Nicolae Fătu.

SFATURI.

Pentru de-a păstra trăinicia lemnului folosit la îngrădituri etc. se recomandă următorul mijloc: Luăm ciment de cel mai bun și-l frecăm amestecat cu lapte, pe o lespede, cum facem și cu vâpselele. Vâpseaua căpătată trebuie să fie tot așa de groasă, ca și una de ulei. Lemnul, pe care vrem să-l ungem cu ea, trebuie să fie cât se poate de uscat și negiluit. Ungându-l de două ori de trei ori nu numai, că nu putrezește, dar' nici nu arde.

Conservarea laptelui. Pentru a păstra laptele mult timp fără să se închiege sau să se crească, să încălzește adesea spre a gonii aerul absorbit care înăcrește casiena (cașel). După fiecare încălzire, avem grijă să-l răcim repede puind vasul cu lapte în apă rece.

Putem asigura conservarea laptelui puind o lingură cu *bicarbonat de sodă* pe litru de lapte; acest procedeu însă nu ni-se pare permis. Foile de hrean sêlbatic au asemenea proprietatea să conserve laptele. Amintim, în fine, că pastorisația e un procedeu industrial de-a conserva laptele.

Laptele se falsifică în diferite chipuri de cei cari îl vând. Falsificările cele mai bătătoare la ochi sunt adăogire de apă și luarea smântinei. Adăogirea de apă se constată cu areometru; laptele natural trebuie să aibă de greutate specifică un grad cuprins între 1030 și 1045 la temperatura de 15 grade. Această greutate specifică e mai ridicată când smântina a fost luată. Laptele trebuie să ne procure 11—12 la sută smântină și 30 grame de unt pe litru.

Știri economice, comerc., jurid., industr.

Tovărășile economice în Germania. La 31 Martie a. c. erau în Germania 9409 tovărășii economice. Din acestea sunt 50 tovărășii centrale, 6032 pentru depuneri și împrumuturi, 1704 de consum și pentru vânzarea produselor agricole, 1902 de lăptărit, 414 de alte feluri.

Milioane prefăcute în fum. În pătratul prim al acestui an a încasat statul 24 milioane 87.405 cor. din vânzarea tăbacului, cu aproape 1/3 milion mai mult ca în pătratul prim al anului trecut.

Pentru muncitorii dela tren pregătește ministrul de comerț un statut, în virtutea căruia toți zilerii, cari au muncit neîntrerupt cel puțin trei ani la căile ferate, vor pute să se aștepte la o pensiuie, de care se vor bucura și văduvele lor.

Raport economic. De când cu ultimul raport economic, starea sêmănăturilor nu s'a schimbat mult. Sêmănăturile timpurii de *grâu de toamnă* stau bine, cele târzii nu prea. *Sécara* a suferit din cauza brumei căzute după mijlocul lui Maiu. *Orzul și ovésul* stau bine. *Sfecele de zahar* se desvoaltă bine. *Rapișa* e slabă, *cucuruzul* crește frumos. Starea *viilor* e mulțumitoare.

Înșelători cu losuri. În Olanda sunt câteva firme jidovești, care înșală lumea cu vânzarea a tot felul de losuri de loterii, cari nu se trag nici-odată. Unii din acești șarlatani au început să trimită și la noi invitări pentru cumpărarea de astfel de losuri. Cel ce intră în legătură cu ei poate ști din capul locului, că a perdut banii, ceea ce se întâmplă de altminteri. Ca ori-ce loterie.

Banconotele cele vechi. Hărțile cele vechi de 5 și 50 fiorini se mai primesc până la 31 Aug. a. c. la toate caselle statului, de atunci încolo până la 31 Aug. 1907 numai la cassa băncii austro-ungare din Budapesta și Viena. Hărțile de 10 fiorini se mai primesc până la 31 Aug. a. c. la toate filialele băncii austro-ungare, de aici încolo numai în Budapesta și Viena. Hărțile de 100 se primesc până în 30 Aprilie 1904 la toate filialele băncii austro-ungare, tot acolo cele de 1000 până în 30 Iunie 1904.

Sărăcia în Ungaria. Unde au ajuns țărani în patria noastră, ne arată în mod întristător cifrele următoare: În anul 1896 s'au vândut în licitație 15.012 moși țărănești, în 1897: 18.857, 1898: 18.070, 1899: 19.930, 1900: 25.466, 1901: 37.502, cu totul o *sută douăzeci și patru de mii 821 moși!*

RIS.

Tort fără capăt.

Era un năduf de nesuferit și bădea Toader era chemat la județul din orașul îndepărtat. Citația (pecetea) o pusese de mai înainte în buzunarul recelului, cum era însă așa de cald, a plecat numai în cămașă. Județul, un domn înfumurat, se răstește cătră el, cum a intrat în judecătorie, cum de cutează să vină înaintea lui desbrăcat. Să se care de-acolo! — Asta nu se poate, zice Toader, pentru-că sunt citat aici pe astăzi și perd terminul. — Ești citat? Adă citația! — Nu se poate, că e în recel. — Atunci îmbracă-te! — Nu se poate, că recelul l-am lăsat acasă. — Atunci du-te acasă și adu recelul. — Nu se poate, pentru-că sunt citat aici pe astăzi și perd terminul.

În șelul acesta s'au mai hondromănit câțva timp, până când l-au dat pe bietul Toader cu terminul lui cu tot afară. Și-apoi să mai zici, că e dreptate în lume!

Serate de-ale meseriașilor români.

Armonică împreună luorare ni-se impune pe toate terenurile. Spre a ajunge însă la aceasta este neapărat să ne cunoaștem unii pe alții. Câștigarea acestei cunoștințe este împreună cu multă abnegațiune și cu multe jertfe chiar din partea păturei mai sus puse a societății noastre. Să pare a fi în natura lucrurilor, ca această pătură, odată ajunsă la înălțime, nu vrea să se coborî din acea înălțime. De aci puținul progres, ce-l putem realiza în numeroasele acțiuni întreprinse de o samă de binevoitori și desinteresăți cauzelor noastre de interes general. Pe lângă cele de sus se mai cere, ca în treburile noastre să fim totdeauna conduși de preceptele evanghelice privitoare la iubirea de-apropelui. Când dragostea este călăuză noastră, putem aștepta cu inimă liniștită bunul așirgit, la care trebuie să ajungem.

De acestea și alte asemenea gândiri eram cuprins asistând Joi (28 Maiu n. c.) seara la ședința a 5-a literară, ținută în localitățile »Reuniunii sodalilor români din Sibiu». Această Reuniune, creștină programului său, intrunește la un loc abnegațiunea, jertfa de tot soiul și mai ales dragostea evanghelică. Aici întâlnim bărbați și femei, juni și june, cu toții pătrunși de binefaceri, ce rezultă din pașnică conlucrare, din îndeplinirea lucrurilor bune fără a fi de seamă de câștiguri materiale, trecătoare. Rezultatele obținute de acest așezământ sunt de natură de a ne înălța inimile, de a ne face să trecem cu mai multă ușurință prin greul vieții.

Președintele Reuniunii, dl Victor Tordășianu, după ce constată cu vie mulțumire, că numărul participanților la această ședință întrece cifra de 150, între cari un însemnat număr de dame, — ne vorbește despre frumosul rol, ce femeia îl are în societate și cu deosebire în mijlocul clasei meseriașilor noștri, cea mai mare parte lipsită de binefaceri, de cari sunt împărțeauți cei cu o mai îngrijită creștere familială și școlară. Arată mișcările, prin cari siliți sunt a trece micușii învățării, măestrul de mai târziu, chiar în timpul dezvoltării lor, în anii de ucenicie. Îngrijirea de aceste vlăstare ale neamului nostru i se impune societății și cu deosebire femeii noastre, care scut și povățuitoare știe să ne fie în multele neajunsuri din viață. Speră, că apelul făcut de comitetul Reuniunii, în scopul constituției damelor în un comitet de acțiune, pe lângă Reuniunea noastră, nu va rămânea fără rezultatul dorit și astfel puțință i se va da femeii de a și îndeplini rolul ce-i revine în societatea noastră.

Ședința aceasta, cu abatere dela celelalte, ne-a oferit ceva nou, atrăgător. Membrul Reuniunii, dl Petru Ilieș, iscusit compactor, a avut isteța idee de a pregăti 24 obiecte, ce să se sorteze în mod gratuit între participanți. Predarea acestui dar, ce a constat din 18 exemplare din cartea »Casa părintească» de prof. Ioan Popea, cu gust compactate, din 2 călindare de părete, confecționate de d. ea și din 4 pachete corespondențe ilustrate, dl Ilieș o a însoțit de o frumoasă vorbire, adresată președintelui și comitetului Reuniunii, urzitori ai ședințelor literare. În scopul sortirii, dl Ilieș a pregătit o urnă, dedicată președintelui, ce conține anul întemierii Reuniunii, data ședinței și numele dăruitorului, toate în litere de aur; de asemenea a pregătit un așa zis »protocol de prezență», în care s'au indus numele tuturor participanților. Notarului Reuniunii dlui I. Apolzan, dl Ilieș i-a făcut o frumoasă surprindere prin dăruirea unei pălării de metal, pentru încasarea taxei de intrare de câte 1 crucer pentru fondul văduvelor, pălărie ce conține pe fundul din lăuntru cuvintele »Dumnezeu vede!

Bogatul și variatul program al searelui, precedat de sumarele ședințelor administrative, cetite de notarul reuniunii, dl I. Apolzan, a fost următorul: Puter-nicul și bine instruitul cor al elevilor din cursul al II-lea clerical de sub conducerea bravului dirigent Octavian Murășan, fiul președintelui Reuniunii meseriașilor noștri din Sebeșul-său., al părintelui Zev. Murășan, — execută cu rară precizie o compoziție corală. Noul membru al Reuniunii dl Ilie Milca, sodal lăcătuș de masini, ne enarează de spre experiențele făcute în cursul călătoriei sale prin București și alte orașe mai mari și insistă asupra însemnătății lăcătușului artistic, ear' la fine ne predă fără greș și cu sentiment poezia »Moartea lui Fulger» de Coșbuo. Sodalul pantofar dl Nicodim Rusu a plăcut oa în totdeauna cu recitarea poeziei »Inelul sătenei» de Ioan A. Lăpădat. Micușul Ilarie Boia, plin de inimă și curagiu, ne-a predat poezia »Românul» de V. Alexandri. Dl Ilie Milca ne-a surprins în mod plăcut cu cântarea »Cântecul lăcătușilor». D.șoara Paraschiva Apolzan ne-a declamat poezia »Trădarea» de N. Brătianu. Dl Oct. Murășanu, meșter în mânăirea arcușului, ne a delectat cu câteva bucăți alese, executate la violină. D.șoara Maria Iordan, ne-a predat poezia »Pe albumul d.șoarei Maria Dogan» de V. Alexandri, apoi corul seminarial a cântat cu acelaș farmec o nouă compoziție corală. Ilarie Boia ne-a ținut în continuă veselie cu predarea anecdotei »Fluerat a pagubă» de Speranță, dl N. Rusu a cântat cu vocea i plăcută »Orfelinul», ear' d.șoara P. Apolzan, o frumoasă doină populară. D.șoara Elena Baciu, binecunoscută dela producțiunile noastre teatrale, a declamat cu rară vervă și nu se poate mai nimerit poezia »Prima rochie lungă» de Ios. Vulcan. După o frumoasă cântare executată de corul dlui Murășan, s'a făcut sortirea obiectelor dăruite de dl P. Ilieș. Bucuria celor 24 persoane, fericite a fi obținut câte un dar, a fost interpretată prin copilița Anișă Prașca, care ne-a cântat frumoasa arie »Ciobanul».

Președintele nostru mulțumind dlui Ilieș pentru frumoasele daruri, promite că comitetul Reuniunii va îngriji oa la fiecare ședință literară să se împartă asemenea lucruri folositoare.

Erau orele 11, când plini de mulțumire ne-am îndepărtat din frumoasele și plinele de viață localități ale Reuniunii, ce ne-a procurat atât de vesele momente.

„Răstăitor“.

CRONICĂ.

Dar pentru biserică. Comitetul parochial gr.-or. din parohia Păuca, (tractul Merourei) aduce și pe calea aceasta adânc simțita mulțumită, văduvei Maria Juga din Săliște pentru darul de 100 cor. donat pentru repararea bisericii gr.-or. din parohia susamintită. D-zeu să-i răsplătească jertfa aceasta cu aceeași bunăvoință cu care o adus. În numele comitetului parochial. Păuca, la 29/6 1903. *Patriciu Marcu, paroch.*

Coroane eterne. Președintele »Reuniunii sodalilor români din Sibiu», dl Victor Tordășianu, dăruiește (întru eternizarea memoriei mult regretatului seu văr *Teofil cav. de Frâncu*, fost șef de birou în ministerul cultelor și instrucțiunii din România, fondului văduvelor și orfanilor meseriașilor români, suma de 5 coroane.

Un bine făcător slovac. Marele comerciant slovac, Mateiu Ovikota, a lăsat pentru scopuri culturale slovace 150.000 cor.

Din pătăniile Emigrantilor. Zece Români din Ardeal plecaseră spre America. Pe drum au dat de un agent, care i-a îndemnat să nu meargă la Cleveland, ci la Canada (colonie engleză în nordul Americii), căci acolo sunt mai căutați lucrătorii. Români au ascultat de agent și s'au dus la Canada, unde n'au aflat însă de lucru. Au plecat apoi la New York, unde i-a prins poliția și după-ce i-a ținut 14 zile în cuști și a trimis înapoi la Europa. Zilele trecute au ajuns la Butca și de acolo la Turoș S.-Mărtin, rupți de foame. Ei nu mai aveau nici un ban. Folle din Pesta, cari au adus știrea, nu ne spun, de unde sunt Români aceștia.

— Foșia slavă »Svoboda», care apare în America, scrie, că în Stavn (Pa) (?) a ars o casă cu 14 etaje (rînduri), în care s'au prăpădit 740 de copii și femei de ale lucrătorilor veniți din Ungaria.

— Într'o fabrică au explodat ceza-nele cu ferul topit, care a omorât 14 lucrători din Ungaria.

Furt on spargere. În noaptea din 26 spre 27 Maiu au intrat niște hoți în casa comunală din Bozovici (Bănat), au găurit casa de fier pe mai multe locuri și au furat 10000 cor.

O ureche de cauciuc. Unui soldat din Austria i-a rupt calul o ureche. După-ce s'a vindecat ciompu rămas, doctorul Bruck i-a făcut o ureche de cauciuc, pe care i-a prins-o bine de restul rămas. Un pictor a colorat-o așa de bine, încât acum numai cu greu se poate deosebi urechea falsă de cea veche. Dinți falsi, nasuri, picioare, nări false au avut și până acum. Ce bine ar fi, când s'ar pute face și capete false, în cari să așeze însă o minte.

O femeie care se deșteaptă dintr'un somn de zece ani. Margareta Boyenval, care căzuse în cataleptie acum zece ani, s'a deșteptat eri, după ce dormise în tot timpul acesta. Dinșea a slăbit foarte, și pare un schelet.

Sinuciderea unui locotenent de husari. Locotenentul de husari Vecsey, s'a sinucis, trăgându-și un glonț de revolver, lângă patul amantei sale, care era pe moarte. Amanta lui era teatralista *Csongor*, cîntăreață de operete.

Un atentat în Spania. La Val-de-Pens, un călător intrind într'o căruciumă, a lăsat acolo o ladă de praf de pușcă. Pulberea a făcut îndată explozie, Casa s'a dărîmat pe jumătate. O femeie și 3 copii au fost morți; 12 inși, cari se aflau în căruciumă, au fost răniți de moarte. Atentatorul a dispărut.

O mare revoltă de lucrători în Rusia. Ziarul »Berliner Tageblatt» este informat din Petersburg că în districul Voroneșch sunt mari revolte ale lucrătorilor. La distanță de 70 de verste de Voroneșch sunt adunați 10 mii de revolțai. Se trimite contra lor detașamente mari de trupe.

Fapta grozavă a unui nebun. Pe țeranul S. Utvin (Bănat), deja de mai de mult bolnav, i-a apucat într'o noapte din săptămâna trecută nebunia. A sărit din pat, a luat brioșul de ras și a tăiat gâtul băiețelului lui de 4 ani. La strigățile de groază ale nevestii au sărit niște vecini, cari cu mare greu l-au putut opri ca să nu o omoare și pe ea. După-ce i-a venit în ori, a început să plângă cu amar.

Ciuma. În o singură provincie a Indiei anterioare, care e stăpănită de Englezi, au murit de ciumă din 1 Ian. — 2 Maiu a. c. 141,789 oameni.

Petrecere în Săliște. În 26 Maiu (8 Iunie), a doua zi de Rosalii, școala din Săliște va ține la „Neted” maiul. Invitări speciale nu se fac. Săliște, 21 Maiu v. 1903. *Corpul învătătoresc.*

Nenorocire familiară. Aiața lovituri crude, câte a suferit în timpul din urmă pantofarul din Timișoara Iosif Gerthelș, puțini oameni vor fi îndurați în această lume. Nenorocitului om 'i-au murit în timpul din urmă 4 copii după o altă. Îi mai rămăseseră doi, pe oari îi îngrija ca lumina ochilor. Alaltăieri însă și acești doi 'i s'au îmbolnăvit de tifus, ear' nevasta văzând aceasta din urmă lovitură groaznică, 'și-a pierdut mințile și într'o stare desperată de nebunie au transportat-o la spital. Sărmanul pantofar, a rămas acum singur, cu inima sângerândă din șapte răni crude. Nu se știe, dacă va pute suporta atâta durere!

„Coroana”, institut de credit și economii. Despre înființarea noului institut financiar românesc din Bistrița ni se scriu următoarele: „Coroana” institut de credit și economii, societate acționară cu sediul în Bistrița, s'a înființat prin votul adunării generale constituante, ținută în 23 Maiu a. c. cu mare însuflețire, cu un capital fundamental de 100.000 cor. plasat în 500 de acțiuni a 200 cor. preț nominal. Spre orientare celor intereseși servesc următoarele: Direcția constă din 10 membri. President: Dr. Alexandru German, medic, vice-president: dl. Michail Făgărășan, protopop, dl. Dr. G. Pompeiu, medic. În comitetul de reviziune s'au ales 5 membri și 2 suplenți. Director executiv: Dr. Gavril Tripon. Contabil: Emil Chiffa, fost elev al acad. com. sup. din Antwerpen. Postul de casier vacant. Cererea pentru înregistrarea firmei se va înainta până în 1 Iunie la tribunalul competent. Societatea 'și-a închiriat local în strada spitalului Nro 23, etagiul de-a stânga, învecinat cu hotelul Sahling. Activitatea se va începe imediat după înregistrarea firmei. Un acționar.

Alegere de notar. Sâmbătă în 30 Maiu n. a fost alegere de notar comunal în Aciliu, comit. Sibiu, fiind ales cu unanimitate bravul tirer Ioan Iliu, de naștere din com. Turnișor, lângă Sibiu.

America contra emigrării. Statele-Unite din America-de-nord încep să pună tot mai multe pedeci emigrării de lucrători fără avere. Acum de curând a trimis guvernul de-acolo în toate statele Europei inspectori de emigrare, care au să agiteze cu ajutorul guvernelor europene, contra emigrărilor. În Ungaria a venit unul Marcus Brun (se vede Jidan), care oăltorește acum printre Slovacii din Ungaria-de-nord.

Lăcomia mână — capul. Fekete Iănoș din Sătmar încă plecase la America să facă parale. El nu s'a mulțumit însă cu câștigul cinstit, ci a lăcomit și la banii câștigați cu crunte sudori de alți muncitori. Ajungând supraveghetor în fabrici, avea să împartă el lucrătorilor plata. De câte-ori numai putea, totdeauna opria din plată. Dovedit de multe ori, a și fost pedepsit. În America sânt legile foarte aspre pentru astfel de defraudanți. Prins de nou cu jefuirea muncitorilor, a fost condamnat la moarte și capul 'i-l-a tăiat hoherul.

O persecă în altă persecă. În Hale (Germania) s'a aflat într'o persecă fără sâmbure o altă persecă mai mică, dezvoltată pe deplin și cu o codiță de 4 cm.

Foc. În 26 Maiu s'a aprins comuna Dragăne (Bănat). Focul 'l-au putut stinge numai cu greu. Cercetările făcute au dovedit, că focul a fost pus de tăciunari, până acum necunoscuți, în 8 locuri.

— Tot săptămâna trecută s'a descărcat asupra comunei Bacamezeu un povoiu mare. Fulgerul a trăsnet în casa economului S. Murărescu, care a fost prefăcută în scurt timp în cenușă, dimpreună cu a vecinului lui. Bieților oameni le-au ars mobile, haine și bucatele din pod. Asigurați nu au fost.

Explosiune în Budapesta. Ieri s'a întâmplat o exploziune la fabrica de petrol a societății ungare industriale pe acțiuni. Un muncitor a fost omorât, mulți alții răniți. Despărțământul, în care era instalat cazanul, a eburat în aer, în urma puternicei exploziuni. Paguba e mare. Focul a fost localizat.

Isprăvile lui Ițig în Transvaal. După ce au înfrânt Englezii pe vitejii Buri, Jidovii s'au aruncat ca lăcustele asupra nefericitei țeri. Ziarul „Landen Volk” din Marico scrie un articol, din care comunicăm următoarele: „Ar fi de dorit, ca comerțul să ia un caracter mai național și noi să ne liberăm cu încetul de Jidovii lacomi de aur. Majoritatea covârșitoare roade ca o lepră la viața socială a Burilor. Jidovii sânt jefuitorii cei mai nerugițați.”

Ca și în alte țeri.

Și a noiș copilul. Fata Alexandra Mihol din Berzava (com. Caraș-Severin) trăia în relațiuni de dragoste cu feciorul de țeran Nicolae Toia. În 1 Maiu fata a născut un copil. Toia s'a născut rău pentru aceasta și 'i-a spus fetei, că dacă nu va prăpădi copilul, nu o va lua de soție. Fata cu ajutorul mamei sale a sugrumat copilul și 'l-a îngropat undeva pe câmp. Crima însă s'a descoperit și vinovatele femei au fost necisitate să recunoască totul. Cadavrul copilului nu s'a aflat încă. Probabil, că sau 'l-a furat cineva sau 'l-au mâncat animalele răpitoare.

Din prorociile lui Ialb. „Călimdaru vremii”, scrie de Falb pentru a doua jumătate a anului aceasta, prorocște următoarea vreme pentru jumătatea a doua a anului 1903:

Iuliu. Săptămâna primă ploioasă și rece, a doua timp uscat, cald, a treia furtuni cu puțină ploaie, a patra furtuni puține, în început ploaie multă. **August.** Luna e mai mult secetă, furtuni vor fi în săptămâna primă, apoi la mijlocul și la sfârșitul lunii. Temperatura e schimbătoare, în jumătatea a doua a lunii răcoroasă. **Septembrie.** Ploi multe. În jumătatea a doua multe furtuni. Preste tot luat, e luna aceasta mai călduroasă ca August. **Octombrie.** În decada (tăi-mea) primă ploios, în a doua frig și secetă, în a treia foarte cald. **Novembrie.** Luna aceasta va fi călduroasă. **Decembrie.** În prima săptămână ploi, puțină ninsoare, în săptămâna a doua foarte frig și zăpadă multă, în a treia mai cald, în a patra ploi și zăpadă, cătră sfârșitul lunii se ridică temperatura.

Moarte groaznică. În 20 Maiu a. c. oam la orele 3 p. m. **Tinis Iftens**, fătul bisericeii gr.-cat. din Ardan încercând pușca comunală, cu 2 țevi în o chilie a sa, fiind singur oăci familia sa era la lucru prin curte, s'a auzit deodată o detunătură de pușcă grozavă. El adevă, pe când a sosit înăuntru muierea sa cu o fată a sa, ora căzut la pământ pușcat avîrcolindu-se în sânge. Sîredurile au nimerit chiar prin grumaz prin falca de jos, a rupt obrazul stâng cu ochiu, cu ureche și ieșind prin cap nu a mai putut vorbi, pe picioarele lui a venit în altă chilie, și după multă luptă. În mâinile medicului din Nagy-Sajó a

repausat la 8 ore seara. Că sa pușcat de bunăvoie? sau din nenorocire? nu s'a constatat, a lăsat în urma s'a muierea cu 4 copii, dintre cari una e morboasă ear' una mută, rămânând îngreunați cu datorii și spese de proces. În mormântarea a avut loc în 23 Maiu a. c. la care a asistat un public numeros, precum și străini din comunele învecinate. L-au petrecut la groapă cu corul plugarilor înființat în anul curent numai, la această înființare el a fost cel dintăiu ca sprijinitor. A fost înscris ca membru la „Reuniunea de înmormântare din comuna Șolmuș”, pot să zice ca cel dintăiu din comuna noastră, de unde momentan a primit suma 100 cor. 50 bani pentru înmormântare. Ardan, 24 Maiu 1903.

Gregore Talosiu.

Noii episcopi români au făcut Marți în 19 procesul canonic la Nunțiatura din Viena, ear' Mercuri în 27 n. au depus jurământul la Viena în mâinile Malestăii Sale. Trecând prin Pesta, au făcut visite ministrilor Széll și Vlassics. Reintors dela Viena, Episcopul Radu a petrecut o zi la Orade. După informațiile noastre consacrarea Episcopului Dr. Vasile Hossu se va face în Blaj, la sărbătoarea sf. apostoli Petru și Pavel. Episcopul Radu se va muta la Orade în luna Iulie, ear' Dr. Hossu prin Septembrie. („Unirea”).

Avis. Cu ocaziunea deschiderii băilor din Merurea al oăruia avis e în acest număr, să va aranja și o petrecere cu joc. Nefăcându-se invitări speciale, prin aceasta on. public să se considere de invitat!

Judecător arestat. Judele de tribunal Scós dela tribunalul din Budapesta a fost dat în judecată pentru că s'a lăsat să fie mituit și astfel a adus sentențe nedrepte. În timpul din urmă a intrat la judecătoria încă 6 arătări contra judeului Scós. În urma acestor arătări judecătorul Scós a fost deținut și condus în arest preventiv.

Mulțumită publică. Subscriții în numele reprezentanței bisericești, venim pe această cale a aduce cele mai ferbinti mulțumite tuturor acelor binevoitori, emigrați la America, cari nu au pregetat de a-și depune obolul lor în folosul bisericeii gr.-cat. din Noul-român, contribuind cu suma de 377 coroane, care deja ni s'a și administrat. În special 'i se aduce mulțumită lui Ioan Balu din Ionngstown (Ohio), pentru viul interes ce 'l-a avut, colectând suma amintită, nepregetând osteneală și spese, condus numai de binele bisericeii. Rugăm pe bunul Dumnezeu ca să le dea sănătate, să le răsplătească cu bine, pentru a mai pute implini atari fapte nobile, spre mărirea lui Dumnezeu. Noul-român, 1903. *Alexandru Bugner*, preot gr.-cat., *Ioan Dindeal*, curator primar.

— Mercuri, în 6 Maiu st. n., ziua Sfântului mucenic George, a fost o adevărată zi de bucurie pentru pruncii dela școala noastră gr.-cat. locală. În această zi, asemenea ca și în anul trecut, s'au împărțit vestminte în preț de 100 coroane, precum și articli de mâncare în preț de 10 cor. pruncilor de școală din fundațiunea Prea On. și mult generosului domn Ioan Vișia, proprietar în Sibiu. Au fost îmbrăcați 25 elevi și eleve cu câte un rind întreg de vestminte, ear' cu articli de mâncare au fost împărții toți elevii în număr de peste 60. În numele elevilor împărțiiți, mă simt plăcut îndatorat a exprima și pe această cale, ilustrului și generosului domn, cea mai plăcută și ferbinte mulțumită, rugând pe prea bunul Dumnezeu să-și lungească firul vieții până la adânci bătrânețe cu deplină sănătate.

ear' nobilul exemplu să-i aște mulți imitatori.

Doamne binecuvântă și întărește pe cei-ce săvârșesc atari fapte de o adevărată caritate creștinească! Făgăraș în 10 Maiu 1903. *Andrieu Stroia* inv. gr. cat.

POSTA REDACȚIEI ȘI ADMINISTRAȚIEI.

V. L. Seghedin. Oum îți merge în colivie? Te salut, în numele cetitorilor »Foi Poporului«.

Bogșa-Montană S-te Dle! Ceea-ce faci e cât se poate de corect și nobil. Noi nu știm, — nu putem să știm chestia. A cunoaște pe toți câți ne scriu, e imposibil. De aceea, adeseori ne trag pe sfoară, oameni răutăcioși. Eu în special nu cunosc chestia de loc. Nici nu știu cine-ți d-nul acela. Ar fi fost bine să-ți scrii numele, ca să ne păzim altă-dată. Pe noi nu ne facă responsabili nimenea, fără să cunoască împrejurările din o redacție. Să se întrebe totdeauna: Oare cu intenție au făcut-o cei din redacție? Să ne admiteți d-ilor, — »bona fide«-ul. Ne pare rău!

George Martin și Dumitru Iridon în America. Dragii mei, nu vă pot împlini dorința. »Foaia Poporului« nu poate face politică, mai ales așa nu, — cum ne rugați d-voastră. Oât bați în palme, mi-ar lua condeiul din mână și m'ar pune să tai lemne în curtea temniței tribunalului. Acum nu! Voi prinde însă momentul, când va fi de folos și de lipsă a scrie în felul acela. Atunci, când »Foaia« va fi atât de spriginită din partea Românilor, încât să poată ținea 2—3 redactori la Seghedin.

A. M. în Rachitove. E dureros, e trist, dar' și mai trist ar fi când noi am arăta lumii, ba străinilor, că unii preoși de-ai noștri cât sunt de păcătoși. Nu pentru el, — ci pentru rușinea noastră, a Românilor, lăsăm nepublicate lucruri de aceste Ored că înțelegi? Nu fi supărat!

Dni Nicolae Avram, preot. În afacerea aceea vă recomandăm să vă adresați d-lui Victor Tordășianu, în Sibiu, care vă poate da cele mai bune sfaturi.

Pentru redacție și editură responsabil:
Vasile E. Moldovan.

Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni Iosif Marschall.

AVIS.

Băile (scălzile) de sare și iod din **Mercurea**

(Erdélyi Szerdahely Sos fürdő),

adoptate și provăzute cu edificii și vile din nou zidite, se vor deschide

Duminecă în 7 Iunie n. 1903.

Oaspeților le stă la dispoziție zilnic trenul, care la băi are stațiune proprie și sosește la orele 3, 9 și 11 a. m. 5, 6 și 8½ p. m.

Din Mercurea-oraș **omnibusul** pleacă la băi regulat la orele 6 și 11 a. m. și 2 și 5½ p. m.

Odăi de locuit, în edificiile nouă și vechi, mobilate sau nemobilate, se închiriază după dorința oaspeților, cu prețuri moderate.

Restaurant în una din vilele nouă, întocmită spre acest scop; mâncări și beuturi alese, serviciu prompt și prețuri moderate.

Analiza despre conținutul esențelor substanțe ale apei cât și alte informațiuni se pot cere dela subscrișul.

Ilie Floașiu,

arândator.

48 1—3

Spre binevoitoare atențiune!

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, cumcă pentru sezonul anului curent al băilor din **Oana-Sibiului**, care se deschide la 15 Maiu, am luat sub conducerea proprie

Restaurantul din grădina Schuller

Prin multe aranjamente nouă și billard excelent, apoi oferind vinuri curate și exquisite, bere de Dreher l. calitate și tot felul de apă minerale, cum și mâncări gătite cu cea mai mare îngrijire, sper că restaurantul meu — situat și altcum foarte favorabil și cu o grădină frumoasă — o să aște complăcerea celor mai distinși p. t. oaspeți, cari petrec la cură.

La 1 oră p. m. Table d'hôte. — Serviciu à la Carte la 12 ore.

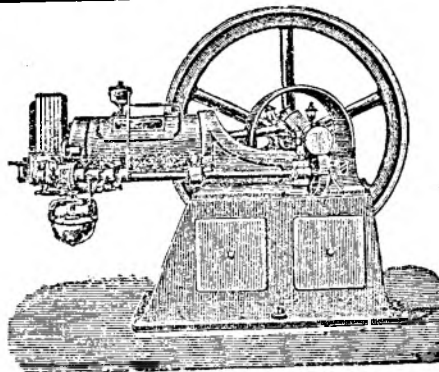
Abonament pentru prânz și cină în și afară de casă cu cele mai moderate prețuri.

Promit în fine cel mai atent serviciu și Vă rog a mă onora cu comanda și cu visita D-Voastre.

Cu distinsă stimă

Stefan Pelikan, arândăș.

41 2—4

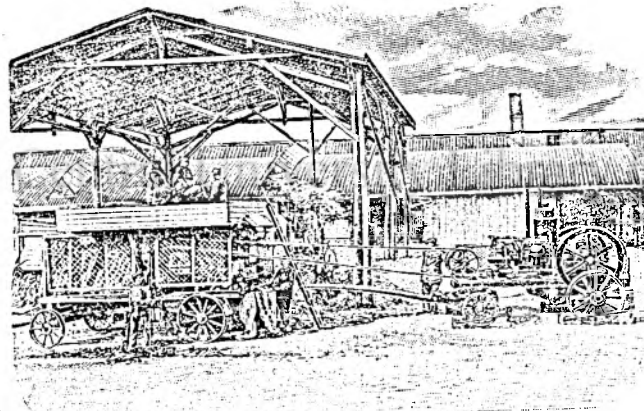

De însemnătate pentru morari și toate celelalte ramuri de industrie!
De însemnătate pentru proprietari și economi!
Locomobile de petrolin „OTTO“

cea mai ieftină și mai bună putere motrice pentru îmblătire.

Fără mașinist și fără pericol de foc!!

Motor Original „OTTO“ de petroliu,

renumit pentru simplitatea sa, ieftinătatea cu care se poate mina, minarea ușoară, siguranța folosirei.

Langen & Wolf,
fabrică de motori de gaz,
Budapesta VI. Váci-körút nr. 59.

Reprezentanța pentru Ardeal:

Fabrica de mașini
Andrieu Török
în Sibiu.

Acolo se pot vedea și motori și locomobile de sus în activitate.
Informațiuni, planuri și preliminară de prețuri se dau gratuit. 10 4—12

Inmulțindu-mi depositul meu prin cumpărări făcute în persoană în condițiuni foarte avantajoase îmi iau voie a recomanda și a atrage atențiunea onor. public asupra depositului meu foarte bine asortat și frumos de

monumente pentru mormânturi

din diferită marmoră, granit, syenit, labrador și peatră năsipoașă tare cu prețuri foarte reduse.

Comande de afară se execută prompt și conștientios.

Schițe și preliminară de spese se dau gratis și franco.

Afară de asta ofer serviciile mele pentru tot felul de lucruri în bransa mea la clădiri, asigurând servirea promptă și prețuri moderate.

Cu stimă

A. Klingenspohr, petrar, **Mediaș.**

Atelier și deposit în Sibiu: strada Trei stejari nr. 5.
Filială în Sighișoara.

38 5—6

Anunțiu.

Subsemnatul aduc la cunoștința on. public că în **piața din Seliște** am deschis **grădina ou un pavilion modern** aranjat.

Vinuri veritabile de pe Tër-nave, vechi și noue, bere cu păharul și sticla, totdeauna proaspătă.

Bucătărie germană și română. Se pot face și abonamente lunare.

Prețuri moderate și serviciu prompt.

Rog prea onoratul public de concursul binevoitor. Cu stimă

45 2-3

ILIE POPA,
proprietar.

În librăria lui
W. Krafft în Sibiu
se află:
Cărți mai noue:

Adam I., Rătăcire, roman. 3.—
Sybaris, roman. 3.—
Alexandri V., Teatru (Bibl. p. toți) 2 nri à —.32
Ardelean Ios. I., Buchetul meu, poesii 1—
Băilă Ioan, Joh. W. Goethe și Heinr. Heine —.80.
Bogdan I., Documente și Regeste privitoare la relațiile
Țării-Românești cu Brașovul și Ungaria 6.—
Bunea Dr., Episcopii P. P. Aron și D. Novacovicu
sau Istoria Românilor Transilvaniei. 4:50
Vechile episcopii român. a Vadului, Geoagiului,
Silvașului și Belgradului. 2.50.
Ciura A., Eminescu și Coșbuc. 1.—
Coșbuc G., Ziarul unui Pierde-Vară, versuri. 2.—
Iorga N., Cuvinte adevărate. 2.50
Sate și preoți din Ardeal 2.50.
Leonescu și Duțescu, Peneș Curcanul, dramă răs-
boinică în 4 acte. 2.—
Moldovan V. E., Meteor, roman. 1.—
Onciul D., Românii în Dacia Traiană până la inte-
meierea principatelor. 1.—
Onișor Dr., Legiuirea țării noastre. 1.—
Păcățian, Carte de aur, vol. II, leg. 11'60., broș 10.—
Poesii de Mihail Eminescu. Cu notiță biografică dela
fratele poetului. 2.50
Popovici I., Conducător la învățarea limbei maghiare
și române, conținând o mică gramatică, dicționar
sistematic, conversațiuni și modele de scrisori —.70
Banta-Buticescu Vas., Novele 1.60.
Riria, Ultima rază din viața lui Eminescu, dialog
dramatic în 5 scene. 1.50
Elvira, tragedie în 5 acte. 2.— 173 4-5
Slavici, Din bătrâni, narațiune istorică. 2.50.
Vlăhuță A. România pitorească. Ediț. II. 3.50.

Biblioteca scriitorilor români. V. Alexandri, Poesii
1 cor. 50 bani P. Ispirescu, Legendele sau
Basmele Românilor 1.50. N. Filimon, Ciocoi
vechi și noi 1.50. Gr. Alexandrescu, Poesii și
proză 1.25. M. Eminescu, Poesii postume 1.—
M. Eminescu, Literatura populară 1.50. Ioan
Creangă, Opere complete 1.50. Alexandri V.,
Teatru 1.50.

Biblioteca populară „Minerva” à 15 bani. 1-3. Istoria
poporală a Românilor. 4. Cântarea României. 5.
Istoria poporală a literaturii române. 6. Revo-
luțiunea lui Tudor Vladimirescu. 7. Perderea
Basarabiei. 8. Istoria lui Vodă Cuza. 9. Mihail
Kogălniceanu. 10. Vasile Alexandri 11. Stefan-
cel-Mare 15. Trei scrisori. 16. Cum se ne cre-
ștem copiii. 17. Păstrarea sănătății. 18. Ce se
cetim. 19. 10 Maiu. Revista istorică-națională.
20-21. Răsboiul Românilor pentru neatinare.

Cărți populare — Biblioteca Tribunei —
Biblioteca pentru toți

după cataloage separate.

Prețurile se înțeleg în coroane.

Poeți germani.

Johann W. Goethe.

Heinrich Heine.

Traduceri

de

Ioan Băilă.

Prețul unui exemplar 80 bani.

De vânzare la „Tipografia”, societate
pe acțiuni și la W. Krafft în Sibiu.

Liferantul curții ces. și reg. Expoziția Paris: Medalia de aur.

FERNOLENDT

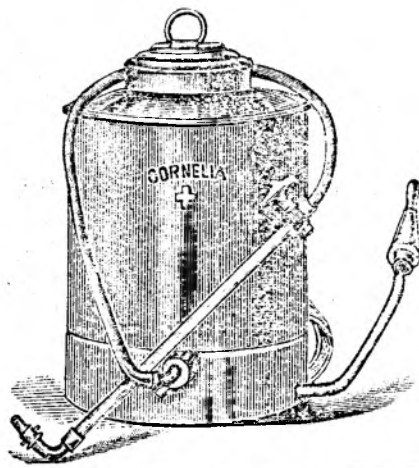
Vacs de ghetete și papuci,

cel mai bun din lume, se svântă curând, are lustru foarte frumos și nu strică pelea
de loc. — Iniințat la anul 1832. — Depositul fabricii Viena I. Schulerstrasse nr. 21.

4 43-52

Se capătă în toate locurile.

Stropitoare pentru peronospora.

Recunoscut ca cel mai bun fabricat, cu
garanție de 1 an, per cassă sau pe cambiu
pentru 1 Noemvrie, recomandă pe lângă
prețuri ieftine

Victor Dahinten,
magazin de ferărie în Alba-Iulia, lângă
Fântână

și 35 8-10

Adolf Graffius,
lăcătușerie de mașini în Orăștie în piața
principală.

Carol F. Jickeli, Sibiu. (La coasa de aur).

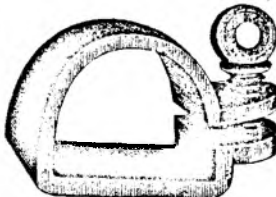
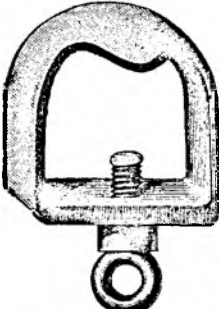
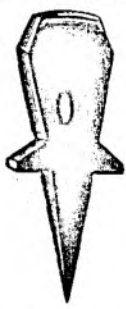

Coase: Lungimea 70 75 80 85 90 cm.
1 bucată Cor. 1'60 1'60 1'60 2'— 2'—

Bătută costă cu 10 bani mai mult.

Pentru fiecare bucată garantez Adeacă, eu schimb ori-ce
coasă provăzută cu semnul **CFJ** care nu ar corăspunde, chiar și atunci, când ea a fost
bătută și întrebuințată. — Ecomilor le pot recomanda cu cea mai mare încredere coasa-
aceasta. În decursul anilor s'a sporit foarte tare numărul coaselor vândute.

La cumpărare de 10 bucăți se dă o bucată pe deasupra!

2

3

13

15

3

Nicovale. forma, fig. 2 3
1 buc. Cor. —96 —86

Clocane, fig. 5 à 250, 300
1 bucată Cor. —86 —90

fig. 6 à 300 grame
1—

Nicovalele și clocanele se vënd pe lângă garanțiile pentru fiecare bucată. Fiecare bucată, care
s'ar dovedi sau prea moale sau prea tare, se schimbă.

Verigi de coase, Fig. 3 13 15
pentru înțepenirea coasei. Dimensiunile $\frac{4}{41}$ $\frac{39}{41}$ $\frac{39}{32}$ $\frac{40}{42}$ mm. șmălțuite pe dinlăuntru și pe dinatără
1 bucată Cor. —24 —24 —30 —40

Cuți, dela 10 bani în sus, în variație bogată. — Îndeosebi recomand: Cuțile americane 1 buc. Cor. —40.
Cuți de Bergamo vinete-închise, cu semnul CFJ 1 buc. Cor. —80.

Toporiști de coase, obicinuie de lemn Cor. —44. — Toporiști pentru coase de holde (model introdus
de Julius Teutsch) 1 bucată Cor. —90.

Greble de fer pentru coasele de holde, pentru a le șirofa pe toporiștele obicinuie de lemn. 1 buc. Cor. 1'30.

Briee de Solingen. Garantate dela Cor. 1'20 în sus.

Brieege de Solingen pentru atârnat. Lungimea întreagă: 8 9 $\frac{1}{2}$ 11 ctm.
1 bucată Cor. —34 —44 —50

Ușurința muncitorilor. Subscriții aducem la cunoștința onoratului public, că din anul 1895
încoace în fiecare an ne-am procurat coase dela dl Carol F. Jickeli din Sibiu, despre coasele acestea adevărul
subscriții în numele mai multora că sânt foarte bune, așa încât cine odată își va procura coase dela sus-
numitul fabricant, acela până trăește nu cred că își va mai procura dela altă firmă. Proprietarii și muncitorii
comunelor Pintic și Posmoș pe fiecare an își procurează câte 150 coase fiindcă sânt foarte renumite.

Deci fiindcă timpul cositului se apropie rugăm prin aceasta pe toți cetitorii „Foii Poporului” și înde-
osebi pe toți muncitorii a-și procura coase dela numita firmă, căci vor avea mare ușurință la cosit.

Pintic, în 10 Maiu 1903.

Toma Teodor. Cornel Vêrvă. Ioan Buta. Tânase Moldovan. Stefan Vêrvă.

Pentru tipar responsabil Ionif Marshall.